

KAKO FUNKCIONIŠE EVROPSKA UNIJA

Vaš vodič
za institucije EU

European Union

Kako funkcioniše Evropska unija

Vaš vodič za institucije EU

Ovu publikaciju i ostala objašnjenja o EU možete pronaći na internet stranici:
ec.europa.eu/publications

Evropska komisija
Generalna direkcija za komunikacije
Publikacije
B-1049 Brisel

Rukopis je dovršen jula 2007. godine
Ilustracija na naslovnoj strani: EC

Podaci katalogizacije mogu se naći na kraju ove publikacije

Luksemburg: Kancelarija za službene publikacije evropskih zajednica, 2007

ISBN 978-92-79-11299-7

© Evropske zajednice, 2007
Umnožavanje je dozvoljeno

Štampano na Kosovu*
*pod RSBUN 1244/1999

Sadržaj

Upoznavanje Evropske unije	3
Ugovori	5
Kako se donose odluke u EU	7
Evropski parlament:	
glas naroda	11
Savet Evropske unije:	
glas država članica	15
Evropska komisija:	
promovisanje zajedničkog interesa	21
Evropski sud pravde:	
poštovanje zakona	26
Evropski revizorski sud:	
vrednost koju dobijate za svoj novac	29
Evropski ekonomski i socijalni odbor:	
glas građanskog društva	31
Savet regija:	
glas regionalnih i lokalnih vlasti	33
Evropska investiciona banka:	
finansiranje ekonomskog razvoja	35
Evropska centralna banka:	
upravljanje evrom	37
Evropski ombudsman:	
postupak povodom vaših pritužbi	39
Evropski nadzornik zaštite podataka:	
Čuvar vaše privatnosti	41
Agencije	43

Upoznavanje Evropske unije

© Corbis

Evropska unija (EU) je porodica demokratskih evropskih zemalja koje se zajedno trude da poboljšaju život svojih građana i izgrade bolji svet.

Porodične prepirke i povremene krize pune novinske naslove, ali iza pogleda kamela, EU je izuzetno upešna priča. Za samo nešto više od pola veka uvela je mir i blagostanje u Evropu, jedinstvenu evropsku valutu (euro) i 'jedinstveno tržište' bez granica i sa slobodnim kretanjem robe, ljudi, usluga i kapitala. Postala je značajna trgovinska sila i svestki lider na poljima kao što su zaštita životne sredine i pomoć za razvoj. Nije čudo što je sa početnih šest narasla na 27 članica, kojima mnoge druge žele da se pridruže.

Evropska unija u velikoj meri duguje svoj uspeh neuobičajenom načinu na koji funkcioniše. Neuobičajen je jer države koje čine EU (njene 'države članice') ostaju nezavisne suverene nacije ali združuju svoj suverenitet da bi dobile snagu i uticaj u svetu koje nijedna od njih ne bi mogla da ima nastupajući samostalno. To ipak nije federacija kao što su Sjedinjene Države, ali je mnogo više nego obična organizacija za saradnju među vladama, kao što su Ujedinjene nacije. U stvari, EU je jedinstvena.

Združivanje suvereniteta znači, u praksi, da države članice delegiraju deo svojih ovlašćenja za odlučivanje na zajedničke institucije koje su same osnovale, tako da odluke o konkretnim stvarima od zajedničkog interesa mogu da budu donete demokratski na evropskom nivou.

Tri glavne institucije koje odlučuju su:

- Evropski parlament (EP), koji predstavlja građane EU i oni ga neposredno biraju;
- Savet Evropske unije, koji predstavlja pojedinačne države članice;
- Evropska komisija, koja predstavlja interese Unije kao celine.

Ovaj 'institucionalni trougao' donosi politike i zakone koji važe u celoj EU. U načelu, Komisija je ta koja predlaže nove zakone, ali usvajaju ih Parlament i Savet. Njih zatim primenjuju Komisija i države članice, a Komisija ih sprovođa.

Evropski sud pravde je konačni arbitar u sporovima koji se odnose na evropske zakonske propise.

Revizorski sud proverava finansiranje aktivnosti Unije.

U funkcionisanju EU važne uloge ima i izvestan broj drugih tela:

- Evropski ekonomski i socijalni odbor predstavlja ekonomske i socijalne učesnike u organizovanom građanskom društvu kao što su poslodavci i zaposleni, sindikati i organizacije potrošača;
- Odbor regija predstavlja regionalne i lokalne vlasti;
- Evropska investiciona banka finansira ulaganja u projekte ekonomskog razvoja unutar van EU i pomaže da;

- Evropska centralna banka odgovorna je za evropsku monetarnu politiku;
  - Evropski ombudsman istražuje pritužbe o lošem radu institucija i tela EU;
  - Evropski nadzornik zaštite podataka čuva privatnost vaših ličnih podataka.
- Pored toga, specijalizovane agencije izvršavaju određene tehničke, naučne ili upravne zadatke.

Ovlašćenja i odgovornosti institucija EU i pravila i postupci kojih moraju da se pridržavaju

propisani su u ugovorima na kojima se zasniva EU. Ugovore su prvo usaglasili predsednici i premijeri svih zemalja EU a zatim su ih potvrdile njihove skupštine.

U narednim poglavljima opisani su ugovori, institucije i druga tela i agencije EU, uz objašnjenja šta svako od tih tela radi i na koji način međusobno saraduju.

Ceremonija potpisivanja Rimskog ugovora šest nacija 1957. godine.

Ugovori

EU je osnovana kroz ova četiri Ugovora:

- Ugovor kojim je osnovana Evropska zajednica za uglj i čelik (EZUČ) potpisan je 18. aprila 1951. u Parizu, stupio na snagu 23. jula 1952. i prestao da važi 23. jula 2002. godine.
- Ugovor kojim je osnovana Evropska ekonomska zajednica (EEZ) potpisan je 25. marta 1957. u Rimu i stupio je na snagu 1. januara 1958. godine. Često se pominje kao 'Rimski Ugovor'.
- Ugovor kojim je osnovana Evropska zajednica za atomsku energiju (Euratom) potpisan je u Rimu zajedno sa Ugovorom o EEZ.
- Ugovor o Evropskoj uniji (EU) potpisan je u Maastrichtu 7. februara 1992. i stupio na snagu 1. novembra 1993. godine. Često se pominje kao 'Maastrički Ugovor'.

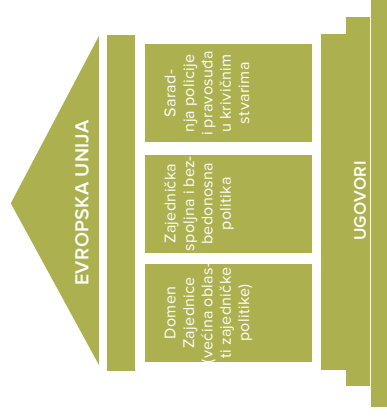
Ugovori o EZUČ, EEZ i Euratomu stvorili su tri 'Evropske zajednice' to jest sistem zajedničkih odluka o uglju, čeliku, nuklearnoj energiji i drugim značajnijim sektorima privreda država članica. Zajedničke institucije osnovane za upravljanje ovim sistemima objedinjene su 1967. godine čime su stvoreni jedna Komisija i jedan Savet ministara.

Pored svoje ekonomske uloge, EEZ je postepeno preuzimala čitav spektar odgovornosti uključujući socijalnu, ekološku i regionalnu politiku. S obzirom na to da više nije bila čisto ekonomska zajednica, četvrti Ugovor (iz Maastrichta) promenio joj je ime i nazvao je jednostavno 'Evropska zajednica' (EZ). Kako se Ugovor o EZUČ približavao prestanku svog

važenja 2002. godine, odgovornosti za uglj i čelik postepeno su bile prenošene u druge Ugovore.

U Maastrichtu, vlade država članica dogovorile su se da rade zajednički na spoljnoj politici i bezbednosti i u oblasti 'pravosuđa i unutrašnjih poslova'. Dodavanjem ove međuvladine saradnje u postojeći sistem Zajednice, Maastrički Ugovor stvorio je novu strukturu sa tri 'stuba' koja je u isto vreme politička i ekonomska. To je Evropska unija (EU).

Ugovori su osnovava za sve što radi EU. Ugovori se menjaju i dopunjuju prilikom pristupanja svake nove države članice. Povremeno se ugovori revidiraju da bi se institucije Evropske unije reformisale i da bi dobile nova područja odgovornosti. To se uvek radi na posebnoj konferenciji nacionalnih vlada zemalja EU ('međuvladina konferencija' ili MVK).

Evropska unija zasnovana je na svojim Ugovorima. Njena tri 'stuba' predstavljaju različite oblasti praktične politike sa različitim sistemima za donošenje odluka.

Rezultati najvažnijih međuvladinih konferencija su sledeći:

- Jedinstveni evropski akt (SEA) potpisan je februara 1986. a stupio je na snagu 1. jula 1987. godine. Njime je dopunjen Ugovor o EEZ i otvoren put za zaokruživanje jedinstvenog tržišta;
- Ugovor iz Amsterdama potpisan je 2. oktobra 1997. a stupio je na snagu 1. maja 1999. godine. Njime je proširen domet združenog suvereniteta na veći broj ljudskih prava i čvršću interakciju u socijalnoj i politici zapošljavanja;
- Ugovor iz Nice potpisan je 26. februara 2001. a stupio je na snagu 1. februara 2003. godine. On je dodatno izmenio druge Ugovore, oblikujući sistem odlučivanja u EU tako

da bude sposoban da uspešno radi i posle daljeg proširenja;

- Nacrt Ustavnog ugovora usaglašen je i potpisan oktobra 2004. godine, ali nije stupio na snagu zato što ga nisu potvrdile sve zemlje EU.
- Reformski ugovor dogovoren je 2007. godine ali neće stupiti na snagu pre nego što ga potvrde sve države članice.

Čista sredina je samo jedna oblast od mnogih za koje su se zemlje članice EU dogovorile da združivanje suvereniteta ima smisla.

Kako se donose odluke u EU

Donošenje odluka na nivou Evropske unije uključuje razne EU institucije, a to su:

- Evropski parlament (EP ili Parlament),
- Svet Evropske unije, i
- Evropska komisija.

U načelu, Evropska komisija je ta koja predlaže nove zakone, ali njih usvajaju Svet i Parlament. U određenim slučajevima Svet može da deluje sam. I druge institucije imaju svoje uloge.

Najvažniji oblici zakonskih propisa EU su direktive i uredbe. Direktive postavljaju zajednički cilj za sve države članice, ali prepuštaju nacionalnim vlastima da same odluče o načinu i metodama za njegovo ostvarenje. Obično se državama članicama ostavlja jedna do dve godine za sprovođenje direktive. Uredbe su neposredno važeće u celoj EU od momenta stupanja na snagu bez ikakve dalje radnje države članice.

Pravila i postupci za donošenje odluka u EU propisani su ugovorima. Svaki predlog za novi evropski zakonski propis mora da bude zasnovan na konkretnom članu Ugovora, koji se u predlogu navodi kao 'pravni osnov'. Time je određena zakonodavna procedura koja se mora primeniti. Tri glavne procedure su 'zajedničko odlučivanje', 'konsultacije' i 'saglasnost'.

1. Zajedničko odlučivanje

Zajedničko odlučivanje je postupak koji se primenjuje za većinu propisa EU. Kod procedure zajedničkog odlučivanja, Parlament ima jednaku zakonodavnu vlast kao Svet.

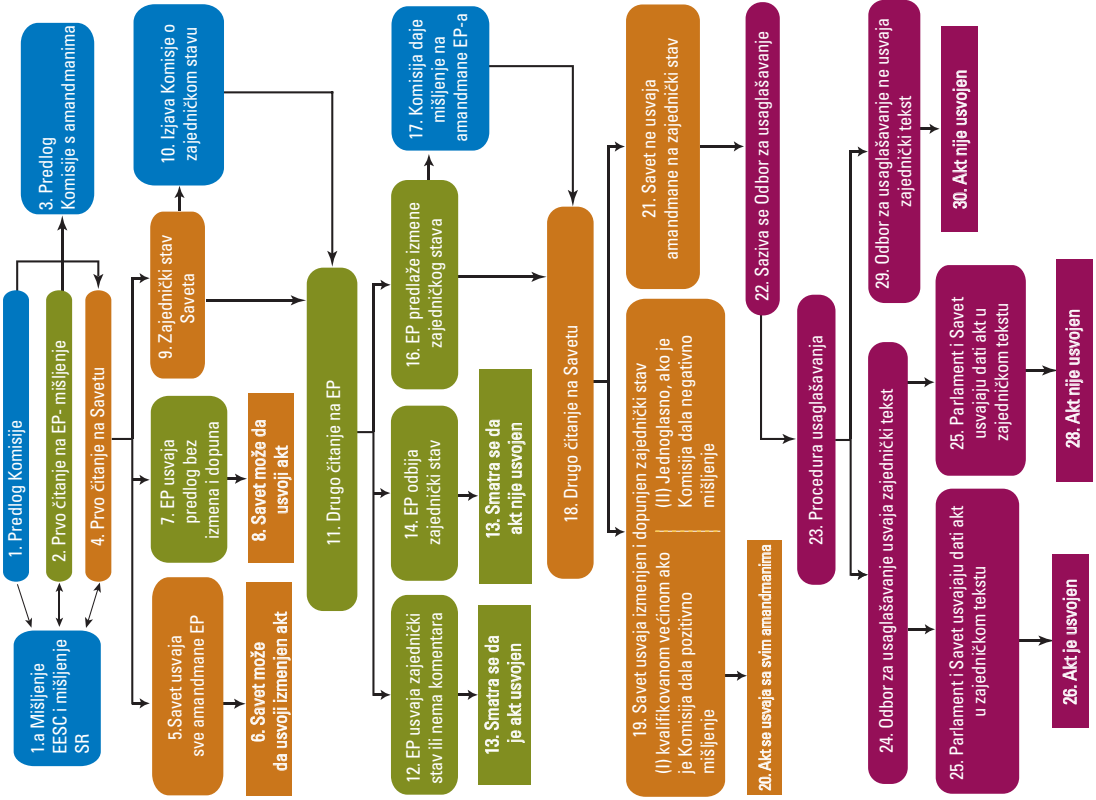
Ako Svet i Parlament ne mogu da se saglase o datom zakonskom predlogu, on neće biti usvojen. Procedura propisuje dva uzastopna 'čitanja' u svakoj instituciji. Ako se na čitanjima postigne dogovor, zakon može da bude usvojen. U suprotnom, predlog se šalje odboru za usaglašavanje, koji je sastavljen od istog broja predstavnika Saveta i Parlamenta. Kad taj odbor postigne dogovor, dogovoreni tekst zakona šalje se ponovo Parlamentu i Svetu da ga konačno usvoje kao zakon. Slučajevi usaglašavanja su sve ređi. Većina zakona donetih postupkom zajedničkog odlučivanja u praksi bivaju usvojeni već na prvom ili na drugom čitanju, što je rezultat dobre saradnje između tih triju institucija.

Donji dijagram daje detaljniji prikaz procedure. Za više informacija posetite internet stranicu:

ec.europa.eu/coddecision

Procedura zajedničkog odlučivanja

Postoje tri 'saveta': kako ih razlikovati?

Lako je zbuniti se pri razlikovanju o kojem je evropskom telu reč - naročito kad tri veoma različita tela imaju vrlo slična imena, kao što su ova tri 'Saveta'.

Evropski savet

➔ Njega čine šefovi država ili vlada svih zemalja EU i predsednik Evropske komisije. Od političkog sistema pojedinačnih zemalja zavisi da li će njihov član u Evropskom savetu da bude predsednik ili premijer. Evropski savet u principu sastaje se četiri puta godišnje radi dogovora o ukupnoj politici EU i razmatranja ostvarenog napretka. To je telo na najvišem nivou odlučivanja u Evropskoj uniji, zbog čega se njegovi sastanci često nazivaju 'samiti'.

Savet Evropske unije

➔ Ranije poznata pod imenom Savet ministara, ova institucija sastoji se od vladinih ministara iz svih zemalja EU. Savet se redovno sastaje kako bi donosio detaljne odluke i zakone EU. Detaljniji opis njegovog rada dat je u daljem tekstu brošure.

Savet Evrope

➔ Ovo uopšte nije institucija EU. To je međuvladina organizacija čije je cilj (između ostalog) da štiti ljudska prava, unapređuje evropsku kulturnu raznovrsnost i bori se protiv društvenih problema kao što su rasne predrasude i netolerancija. Savet Evrope osnovan je 1949. godine i jedan od njegovih početnih uspeha bilo je pisanje Evropske konvencije o ljudskim pravima. Da bi omogućio građanima da vrše svoja prava sadržana u toj Konvenciji, Savet Evrope osnovao je Evropski sud za ljudska prava. Savet Evrope sada ima 46 zemalja članica, među kojima je svih 27 zemalja članica Evropske unije, a njegovo sedište je u Palati Evrope u Strazburu (Francuska).

2. Konsultacije

Postupak konsultacija primenjuje se u oblastima kao što su poljoprivreda, opozreivanje i konkurencija. Na predlog Komisije, Savet se konsultuje sa Parlamentom, Evropskim ekonomskim i socijalnim odborom i Odborom regija.

Prema postupku konsultacija, Parlament može da:

- Usvoji predlog Komisije,
- Odbaci ga, ili
- Zatraži izmenu i dopunu (amandmane).

Ako Parlament zatraži amandmane na tekst, Komisija će razmotriti izmene koje je predložio Parlament. Ako prihvati bilo koji od tih predloga, poslaće Savetu izmenjen i dopunjen predlog.

Konačna odluka je na Savetu, koji može da prihvati izmenjen i dopunjen predlog ili da ga dodatno menja. U ovoj proceduri, kao i u svim drugim, ako Savet izvrši izmene na predlog Komisije, to mora da uradi jednoglasnim prihvatanjem.

Prevođnici EU igraju ključnu ulogu u njenom radu

3. Saglasnost

Procedura kod saglasnosti znači da Savet mora da pribavi saglasnost Evropskog parlamenta pre donošenja nekih veoma značajnih odluka. Procedura je ista kao kod konsultacija, osim što Parlament ne može da menja predlog; mora da ga prihvati ili odbije. Prihvatanje ('saglasnost') zahteva apsolutnu većinu glasova pri izglasavanju.

Postupak saglasnosti uglavnom se primenjuje za sporazume sa drugim zemljama, uključujući sporazume kojima se dozvoljava pridruživanje novih zemalja u Evropsku uniju.

Ko radi u institucijama EU?

Javni službenici koji rade u institucijama EU dolaze iz svih zemalja članica EU. Oni imaju širok dijapazon aktivnosti i sposobnosti, od onih koji su potrebni za kreatora politika i menadžere do ekonomista, inženjera, pravnika, lingvиста, sekretarica i osoblja za tehničku podršku. Službenici moraju da budu sposobni i spremni da rade u multikulturalnom i višejezičkom okruženju, uglavnom veoma daleko od svoje zemlje.

Da biste postali javni službenik EU morate da pobedite jaku konkurenciju na testiranju. Testove organizuje na centralnom nivou Evropska kancelarija za izbor kadrova (EPSO).

Više informacija možete naći na internet stranici: europa.eu/epso

Evropski parlament: glas naroda

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Neposredno izabrano zakonodavno telo EU
SLEDEĆI IZBOR //	Jun 2009. godine
SEDNICE //	Mesečne plenarne sednice održavaju se u Strazburu, satanci odbora i dodatne sednice u Briselu.
ADRESA //	Plato de Kirchberg, B.P. 1601, L-2929 Luksemburg
TELEFON //	(352) 4300-1
INTERNET ADRESA //	europarl.europa.eu

Evropski parlament (EP) biraju građani Evropske unije da zastupaju njihove interese. On potiče još iz 1950-ih godina i osnivačkih Ugovora. Od 1979. njegove poslanike neposredno biraju građani EU.

Izbori se održavaju svakih pet godina, a svaki građanin EU ima pravo da glasa i da se kandiduje na izborima, bez obzira na to gde žive unutar EU. Parlament na taj način izražava demokratsku volju skoro 500 miliona građana Unije i zastupa njihove interese u razgovorima sa drugim institucijama EU.

Poslednji izbori održani su juna 2004. Parlament ima 785 poslanika iz svih 27 zemalja EU.

Poslanici u Evropskom parlamentu (MEP) ne okupljaju se po nacionalnim blokovima, već po političkim grupacijama koje su prisutne u celoj EU. Među njima su zastupljena sva postojeća gledišta o političkim pitanjima i evropskoj integraciji, od izrazito pro-federalnih do otvoreno euroskeptičnih.

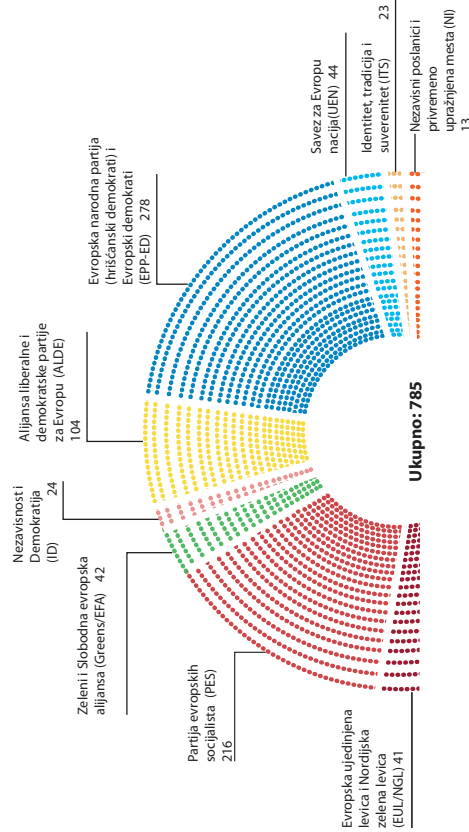
Hans-Gert Pötering (Pötering) izabran je 2007. godine za predsednika EP i biće na toj funkciji do izbora 2009. godine.

Gde je sedište Parlamenta?

Evropski parlament radi na tri lokacije: u Briselu (Belgija), Luksemburgu i Strazburu (Francuska).

Luksemburg je sedište za administrativne službe ('Generalni sekretarijat'). Opšti sastanci Parlamenta, poznati kao 'plenarne sednice', održavaju se u Strazburu i ponekad u Briselu. Sastanci odbora održavaju se u Briselu.

Broj mandata prema političkim grupacijama na dan 1. septembra 2007. godine

Broj mandata prema zemljama

Austrija	18	Letonija	9
Belgija	24	Litvanija	13
Bugarska	18	Luksemburg	6
Kipar	6	Malta	5
Češka Republika	24	Holandija	27
Danska	14	Poljska	54
Estonija	6	Portugalija	24
Finska	14	Rumunija	35
Francuska	78	Slovačka	14
Nemačka	99	Slovenija	7
Grčka	24	Španija	54
Mađarska	24	Švedska	19
Irska	13	Velika Britanija	78
Italija	78	Ukupno	785

Hans-Gert Pötering, Predsednik Evropskog parlamenta.

Šta radi Parlament?

Parlament ima tri glavne uloge.

1. Donošenje evropskih zakona - zajednički sa Svetom u mnogim oblastima politike. Činjenica da poslanike u EP neposredno biraju građani EU pomaže garanciji demokratskog legitimiteta evropskih zakonskih propisa.
2. Parlament vrši demokratski nadzor nad radom drugih institucija EU, naročito Komisije. On ima ovlašćenja da usvoji ili odbije nominacije za komesare, i pravo da zatraži od Komisije da podnese kolektivnu ostavku.
3. Kontrolise budžet. Parlament deli sa Svetom nadležnost za budžet EU te zato može da kontrolise potrošnju EU. On usvaja ili odbija budžet u celosti.

Ove tri uloge detaljnije su opisane u daljem tekstu.

1. Donošenje evropskih zakonskih propisa

Najčešća procedura za usvajanje (tj. donošenje) zakonskih propisa EU je "zajedničko

odlučivanje" (videti u prethodnom tekstu: "Kako se donose odluke u EU"). Ova procedura stavlja Evropski parlament i Svet u ravnopravan položaj, i to važi za zakonske propise u širokom spektru oblasti.

U nekim oblastima (na primer za poljoprivredu, ekonomsku politiku, vize i imigraciju) Svet sam donosi propise, ali mora da se konsultuje sa Parlamentom. Pored toga, potrebna je saglasnost Parlamenta za određene važne odluke, kao što su dopuštanje novim zemljama da se pridruže EU.

Zatim, Parlament daje podsticaj za nove zakonske propise proučavajući Komisijin godišnji plan rada, tako što razmatra koji su novi zakoni potrebni i traži od Komisije da dostavi svoje predloge.

2. Demokratski nadzor

Parlament vrši demokratski nadzor nad drugim institucijama EU na više načina.

Kad nova Komisija stupi na dužnost, njene članove nominuju vlade zemalja EU, ali oni ne mogu da budu imenovani bez saglasnosti Parlamenta. Parlament obavlja pojedinačne razgovore sa svakim od njih, uključujući verovatanog predsednika Komisije, a zatim glasa o usvajanju Komisije u celini.

U toku celog trajanja svog mandata, Komisija je politički odgovorna za svoj rad Parlamentu, koji može da usvoji "predlog nepoverenja" i zahteva kolektivnu ostavku Komisije.

Uopšteno rečeno, Parlament vrši kontrolu redovnom proverom izveštaja koje mu šalje Komisija (opšti godišnji izveštaj, izveštaji o realizaciji budžeta, itd.). Pored toga, poslanici EP Komisiji redovno postavljaju pitanja na koje su komesari zakonom obavezani da odgovore.

Parlament takođe prati rad Saveta: Poslanici EP redovno postavljaju pitanja Savetu, a predsednik Saveta prisustvuje plennim zasedanjima EP i učestvuje u važnim

debatama.

Parlament može da vrši i druge načine demokratske kontrole razmatranjem predstavi koje dobije od građana i formiranjem istražnih odbora.

Na kraju, Parlament daje svoj doprinos pripremi svakog samita EU (sastanci Evropskog saveta). Na otvaranju svakog samita poziva se predsednik Parlamenta da izloži stavove i gledišta Parlamenta o aktuelnim temama i tačkama koje su na dnevnom redu Evropskog saveta.

3. Kontrola budžeta

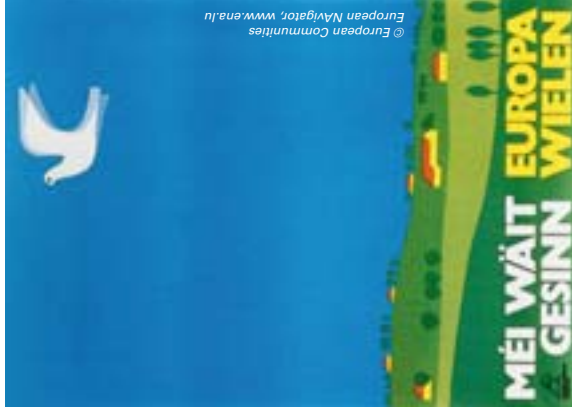
O godišnjem budžetu EU zajednički donose odluke Parlament i Savet. Parlament raspravlja o budžetu kroz dva uzastopna čitanja, a budžet ne stupa na snagu sve dok ga ne potpiše predsednik Parlamenta.

Parlamentni odbor za budžetsku kontrolu prati kako se troši budžet. Pored toga, Parlament svake godine odlučuje da li će da odobri način na koji Komisija upravlja budžetom. Ovaj proces odobravanja tehnički se naziva 'odobrenje trošenja'.

Kako je organizovan rad Parlamenta?

Rad Parlamenta podeljen je u dve glavne faze.

→ Pripreme za plenarnu sednicu. Poslanici EP raspravljaju o predlozima Komisije po odborima koji su se specijalizovali za pojedinačna polja rada EU a na osnovu izveštaja koji pripremi jedan od članova odbora, takozvani 'izvestilac'. Izveštaj daje osnovne podatke i razloge za i protiv predloga. O pitanjima stavljenim na debatu raspravljaju i političke grupe.

Poster koji poziva Luksemburžane da glasaju na prvom direktnim izborima za Evropski parlament 1979. godine.

→ Plenarna sednica. Svake godine održava se 12 plenarnih sednica u Strazburu u trajanju po četiri dana i šest dvodnevnih sednica u Briselu. Na tim sednicama, Parlament razmatra predložene zakonske nacрте i glasa o amandmanima pre nego što donese odluku o tekstu u celosti.

Druge stavke sa njegovog dnevnog reda mogu da budu Komisijina 'saopštenja' koja najavljuju namere u nekoj konkretnoj sferi ili pitanja upućena Komisiji ili Savetu o tome šta se dešava u EU ili u svetu uopšte.

Savet Evropske unije: glas država članica

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Zakonodavna (u nekim oblastima izvršna) grana EU; predstavlja državne članice.
ČLANOVI //	Jedan ministar iz svake zemlje EU
PRESEDNIŠTO //	Rotira na šest meseci
SASTANCI //	U Briselu (Belgija), osim u aprilu, junu i oktobru (tada je u Luksemburgu).
ADRESA //	Rue de la Loi/Wetstraat 175, B-1048 Brisel
TELEFON //	(32-2) 285 61 11
INTERNET ADRESA //	consilium.europa.eu

Savet je glavno telo za donošenje odluka u EU. Kao i Evropski parlament, Savet je formiran osnivačkim ugovorima iz 1950-ih godina. On predstavlja države članice i njegovim sastancima prisustvuje po jedan ministar iz svake od nacionalnih vlada zemalja EU.

Od predmeta na dnevnom redu zavisi koji će ministri da prisustvuju kojim sastancima. Na primer, ako Savet treba da raspravlja o ekološkim pitanjima, na tom sastanku prisustvoće ministri za zaštitu životne sredine iz svake zemlje EU i onda se to zove 'Ekološki savet'.

Odnose EU sa svetom vodi 'Savet za opšte poslove i spoljne odnose'. Ali sastav ovog Saveta ima i širu odgovornost za pitanja opšte politike, tako da sastancima ovog saveta može da prisustvuje bilo koji ministar ili državni sekretar kojeg odredi svaka pojedinačna vlada u svoje ime.

Sve u svemu, ima devet različitih sastava Saveta.

- Savet za opšte poslove i spoljne odnose,
- Ekonomski i finansijski poslovi (Ecofin),
- Pravosuđe i unutrašnji poslovi,
- Zapošljavanje, socijalna politika, zdrastvo i zaštita potrošača,
- Konkurencija,
- Transport, telekomunikacije i energija,
- Poljoprivreda i ribarstvo,
- Zaštita životne sredine,
- Obrazovanje, omladina i kultura.

Svaki ministar u Savetu ovlašćen je da preuzme obaveze u ime svoje vlade. Drugim rečima, potpis ministar je ujedno i potpis cele njegove ili njene vlade. Ne samo to, svaki ministar u Savetu za svoj rad odgovara svom nacionalnom Parlamentu i građanima koje taj Parlament predstavlja. Zajedno sa učesćem Evropskog

parlamenta u procesu odlučivanja, time je obezbeđen demokratski legitimitet odluka koje donosi Savet.

Ne više od četiri puta godišnje, predsednici odnosno premijeri zemalja članica EU, zajedno sa predsednikom Evropske komisije, sastaju se kao Evropski savet. Ovi sastanci 'na vrhu' ili samiti utvrđuju ukupnu politiku EU i rešavaju pitanja koja nisu mogla da budu rešena na nižem nivou (tj. nisu mogli da ih reše ministri na sastancima redovnih Saveta). S obzirom na važnost rasprava u Evropskom savetu, oni često traju do duboko u noć i privlače puno medijske pažnje.

Šta radi Savet?

Savet ima šest glavnih odgovornosti.

1. Da donosi zakone EU – u mnogim oblastima politike zajedno sa Evropskim parlamentom.
2. Da koordiniše široke ekonomske i socijalne politike država članica.
3. Da zaključuje međunarodne sporazume između EU i drugih zemalja ili međunarodnih organizacija.
4. Da usvaja budžet EU, zajedno sa Evropskim parlamentom.
5. Da definiše i sprovodi zajedničku spolnu i bezbednosnu politiku EU (CFSP) zasnovanu na smernicama koje je utvrdio Evropski savet.
6. Da koordiniše saradnju između nacionalnih sudova i policijskih službi u krivičnim stvarima.

Većina tih odgovornosti odnosi se na domen 'Zajednice' - odnosno na polja rada u kojima su države članice odlučile da zduže svoj suverenitet i da delegeraju ovlašćenje za donošenje odluka na institucije EU. Ovaj domen je 'prvi stub' Evropske unije.

Međutim, druge dve odgovornosti u velikoj meri odnose se na oblasti u kojima zemlje EU nisu

delegirale svoja ovlašćenja već jednostavno na tome rade zajednički. To se zove 'međuvladina saradnja' i obuhvata drugi i treći 'stub' Evropske unije.

Rad Saveta opisan je detaljnije u daljem tekstu.

1. Donošenje zakonskih propisa

Najveći deo rada Saveta sastoji se od donošenja zakonskih propisa u oblastima u kojima su zemlje EU združile svoj suverenitet. Najčešća procedura je 'zajedničko odlučivanje', u kojem zakonske propise EU donose zajednički Savet i Parlament na osnovu predloga dobijenog od Komisije. U nekim oblastima, Savet ima konačnu reč ali samo na osnovama Komisijinog predloga i samo nakon što je uzео u obzir mišljenja Komisije i Parlamenta (videti pod naslovom: 'Kako se donose odluke u EU').

2. Koordinisanje politika država članica

Zemlje EU opredelile su se za ukupnu ekonomsku politiku zasnovanu na bliskoj koordinaciji svojih nacionalnih ekonomskih politika. Ovu koordinaciju vrše ministri ekonomije i finansija, koji zajedno čine Savet za ekonomske i finansijske poslove (Ecofin).

Države članice žele još otvaranje novih radnih mesta i poboljšanje obrazovnog, zdravstvenog i sistema socijalne zaštite. Iako je svaka zemlja EU odgovorna za svoju sopstvenu politiku u tim oblastima, mogu da se dogovaraju o zajedničkim ciljevima i koriste međusobna iskustva o tome šta je najuspešnije. Ovaj proces zove se 'otvoren metod koordinacije' i primenjuje se u Savetu.

3. Zaključivanje međunarodnih sporazuma

Svake godine, Savet 'zaključuje' (tj. zvanično potpisuje) izvestan broj sporazuma između Evropske unije i zemalja koje nisu članice EU

Havijer Solana, predstavnik za spoljnu politiku EU, saznaje iz prve ruke o stvarnoj situaciji izbeglica.

zadržale samostalnu kontrolu. Pa ipak, zemlje EU shvatile su prednost zajedničkog rada na tim pitanjima, tako da je Savet glavni forum na kojem se održava ova 'međuvladina saradnja'.

Pored pitanja odbrane, ova saradnja obuhvata i zadatak upravljanja krizama, kao što su humanitarne i operacije spasavanja, čuvanje i uspostavljanje mira u problematičnim oblastima. Zemlje EU nastoje da angažuju vojne i policijske snage i koordinišu njihove akcije tako da ih mogu upotrebiti u koordinaciji sa diplomatskom i ekonomskom akcijom. Tim mehanizmima EU je pomogla održavanju mira, izgradnji demokratije i podsticanju ekonomskog napretka u dalekim zemljama kao što su Indonezija, Demokratska Republika Kongo i zemlje jugoistočne Evrope.

6. Sloboda, bezbednost i pravosuđe

Gradani EU mogu da žive i rade u bilo kojoj zemlji EU za koju se opredele, te prema tome treba da imaju jednak pristup građansko-pravnom pravosuđu svuda u Evropskoj uniji. Zato je potrebno da nacionalni sudovi rade zajedno na tome da obezbede, na primeri, da

isa međunarodnim organizacijama. Ti sporazumi obuhvataju širok spektar oblasti kao što su trgovina, saradnja i razvoj, ali mogu da se odnose i na konkretne stvari kao što su tekstil, ribarstvo, nauka i tehnologija, transport i drugo.

Pored toga, Savet može da zaključuje konvencije među državama članicama EU na poljima kao što su oporezivanje, zakon o privrednim društvima ili konzularna zaštita. Konvencije mogu još da se bave saradnjom u pitanjima slobode, bezbednosti i pravosuđa (videti dalji tekst).

4. Usvajanje budžeta EU

O godišnjem budžetu EU zajednički odlučuju Savet i Evropski parlament.

5. Zajednička spoljna i bezbednosna politika

Zemlje EU rade na kreiranju zajedničke spoljne i bezbednosne politike (CFSP). Treba znati da su spoljna politika, bezbednost i odbrana stvari nad kojima su pojedinačne nacionalne vlade

sudska presuda izrečena u jednoj od zemalja EU u predmetu razvoda braka ili starateljstva nad detetom bude priznata u svim drugim zemljama EU.

Sloboda kretanja unutar EU je od velike koristi građanima koji poštuju zakon, ali je predmet zloupotrebe međunarodnih kriminalaca i terorista. Za rešavanje problema prekograničnog kriminala nužna je prekogranična saradnja između nacionalnih sudova, policijskih službi, carinskih službenika i imigracionih službi svih zemalja EU.

Oni moraju da obezbede, na primer:

- Uspješnu policijsku kontrolu spoljnih granica EU;
- Razmenu informacija između carinskih službenika i policije o kretanju lica za koje se sumnja da krijumčare drogu ili ljude;
- Isti način procene azilanata i postupak prema njima na celoj teritoriji EU, čime se sprečava postojanje povoljnijih 'uslova za dobijanje azila'.

Takvim i sličnim pitanjima bavi se Savet za pravosuđe i unutrašnje poslove - odnosno ministri pravde i ministri unutrašnjih poslova. Cilje

da se stvori jedinstvena 'oblast slobode, bezbednosti i pravosuđa' na prostoru omeđenom granicama EU.

Kako je organizovan rad Saveta?

Predsedavanje Savetom

Predsedavanje Savetom smenjuje se svakih šest meseci. Odnosno, svaka zemlja EU naizmenično preuzima vođenje poslova Saveta i predsedavanje sastancima u datom šesto mesečnom periodu, omogućujući donošenje zakonodavnih i političkih odluka i kompromise među državama članicama.

→ Vojno osoblje Evropske unije (EUMS), kojeg sačinjavaju vojni i civilni stručnjaci koje su države članice delegirale u sekretarijat Saveta;

→ Odbor za civilne aspekte upravljanja krizama.

Koliko glasova pripada pojedinim zemljama?

Odluke se na Savetu donose glasanjem. Zemlja ima utoliko više glasova ukoliko je brojnije njeno stanovništvo, ali je konačnim brojevima data prednost zemaljama sa manjim brojem stanovnika:

Francuska, Nemačka, Italija i Velika Britanija	29
Poljska i Španija	27
Rumunija	14
Holandija	13
Belgija, Češka Republika, Grčka, Mađarska i Portugalija	12
Austrija, Bugarska i Švedska	10
Danska, Finska, Irska, Litvanija i Slovačka	7
Kipar, Estonija, Letonija, Luksemburg i Slovenija	4
Malta	3
Ukupno	345

Generalni sekretarijat

Generalni sekretarijat pomaže u predsedavanju Savetom, tako što priprema i obezbeđuje nesmetano funkcionisanje rada Saveta na svim nivoima.

2004. godine Havijer Solana ponovo je imenovan za Generalnog sekretara Saveta. On je u isto vreme i Visoki predstavnik za spoljnu i bezbednosnu politiku (CFSP) i u tom svojstvu pomaže da se koordinišu aktivnosti EU na svetskoj pozornici.

Generalnom sekretaru u radu pomaže zamenik Generalnog sekretara, koji je zadužen da upravlja radom Generalnog sekretarijata.

Odbor stalnih predstavnika (Koreper)

Svaka zemlja EU ima svoju stalnu postavku ('predstavništvo') u Briselu, koje zastupa i štiti njene nacionalne interese na nivou EU. Šef svakog takvog predstavništva je praktično ambasador te zemlje pri EU.

Ti ambasadori su poznati kao 'stalni predstavnici' i oni se sastaju jednom nedeljno u okviru Odbora stalnih predstavnika (Koreper). Uloga ovog odbora je da priprema rad Saveta, osim najvećeg broja poljoprivrednih pitanja koje vodi Specijalni odbor za poljoprivredu. Koreperu u radu pomaže određen broj radnih grupa na kojima prisustvuju zvaničnici iz predstavništava ili iz nacionalnih administracija.

Bezbednosti odbrana

Savetu u radu pomaže zasebna struktura u stvarima koje se odnose na bezbednost i odbranu:

→ Odbor za politiku i bezbednost (PSC), koji za tu saradnju predstavlja isto ono što i Koreper za druge vrste odluka;

→ Odbor za vojna pitanja Evropske unije (EUMC), kojeg sačinjavaju načelnici generalštaba država članica; i

Slobodno kretanje ljudi i robe unutar EU učinilo je da ovakve carinske provere ostanu prošlost prilikom putovanja po Evropi.

Evropska komisija: promovisanje zajedničkog interesa

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	izvršni ogranak EU i inicijator zakonskih predloga
ČLANOVI //	27: po jedan iz svake države članice.
DUŽINA MANDATA //	Pet godina (2004. – 2009.)
ADRESA //	B-1049 Brisel
TELEFON //	(32-2) 299 11 11
INTERNET ADRESA //	ec.europa.eu

Glasanje sa kvalifikovanom većinom

U nekim naročito osetljivim oblastima kao što su zajednička spoljna i bezbednosna politika, oporezivanje, azil i migraciona politika, odluke Saveta moraju da budu jednoglasne. Drugim rečima, svaka država članica ima pravo veta u tim pitanjima.

Međutim, u većini slučajeva Savet donosi odluke 'glasovima kvalifikovane većine'.

Kvalifikovana većina je postignuta:

- Ako većina država članica (u nekim slučajevima dvotrećinska većina) glasa za odluku; i
- Ako je dato najmanje 255 glasova za odluku – što je 73.9% od ukupnog broja glasova.

Pored toga, država članica može da zatraži potvrdu da glasovi 'za' čine najmanje 62% od ukupnog broja stanovnika Unije. Ako se utvrdi da to nije slučaj, odluka neće biti doneta.

EU pomaže obuku i osnaživanje policijskih snaga u problematičnim regionima, naglašavajući važnost dobrih odnosa u zajednici

Komisija je nezavisna od nacionalnih vlada. Njen posao je da predstavlja i štiti interese EU kao celine. Ona priprema predloge za nove zakonske propise EU koje predstavlja Evropskom parlamentu (EP) i Savetu.

Ona je takođe i izvršni ogranak EU – drugim rečima, ona je odgovorna za izvršenje odluka Parlamenta i Saveta. To znači vođenje svakodnevnih poslova Evropske unije: sprovođenje njenih politika, vođenje njenih programa i trošenje njenih sredstava.

Isto kao i EP i Savet, Evropska komisija je osnovana 1950-ih godina osnivačkim ugovorima EU.

Šta je Komisija?

Izraz 'Komisija' upotrebljava se u dva smisla. Kao prvo, odnosi se na grupu žena i muškaraca – po jednog iz svake zemlje EU – imenovanih da vode tu instituciju i donose njene odluke. Kao drugo, izraz 'Komisija' odnosi se na samu

instituciju i njeno osoblje.

Neformalno, imenovani članovi Komisije poznati su kao 'komesari'. U načelu, svi oni obavljaju političke funkcije u svojim zemljama i mnogi od njih bili su ministri u svojim vladama, ali kao članovi Komisije oni su obavezani da delaju u interesu Unije kao celine i da ne primaju instrukcije od svojih nacionalnih vlada.

Nova Komisija biva imenovana svakih pet godina, u roku od šest meseci od sprovedenih izbora za Evropski parlament. Procedura teče na ovaj način:

- Vlade država članica zajednički se dogovaraju koga da imenuju za novog predsednika Komisije;
- Kandidata za predsednika Komisije zatim usveja Parlament;
- Kandidat za predsednika Komisije, u razgovoru sa vladama država članica, bira druge članove Komisije;

• Novi Parlament zatim razgovara sa svakim kandidatom za komesara i posle toga daje svoje mišljenje o celoj ekipi. Kad nova Komisija bude odobrena, može zvanično da počne sa radom.

Mandat sadašnje Komisije traje do 31. oktobra 2009. godine. Njen predsednik je Hoze Manuel Baroso.

Komisija je politički odgovorna za svoj rad Parlamentu, koji ima ovlašćenje da izglasavanjem nepoverenja raspusti celu Komisiju. Pojedinačni članovi Komisije moraju da podnesu ostavku ukoliko to od njih zatraži predsednik a drugi komesari se saglase sa tim zahtevom.

Komisija je zastupljena na svim sednicama Parlamenta, na kojima mora da objašnjava i obrazlaže svoju politiku. Ona redovno mora da daje odgovore na pitanja koja postavljaju poslanici u EP, usmeno ili napisмено.

Svakodnevne poslove Komisije obavljaju njeni administrativni službenici, stručnjaci, prevodnici, tumači i osoblje u sekretarijatu. Zaposleno je oko 23.000 tih evropskih javnih službenika. To se može učiniti previše, ali u stvari to je manje službenika nego što zapošljava prosečna opština u tipičnom gradu srednje veličine u Evropi.

Gde je sedište Komisije?

'Sedište' Komisije je u Briselu (Belgija), ali ona ima svoje kancelarije u Luksemburgu,

predstavništva u svim zemljama EU i delegacije u mnogim prestonicama po svetu.

Šta radi Komisija?

Evropska komisija ima četiri glavne uloge:

1. da predlaže zakonske propise Parlamentu i Savetu;
2. da upravlja i sprovodi politike i budžet EU;
3. da sprovodi zakonske propise EU (zajedno sa Evropskim sudom pravde);
4. da predstavlja Evropsku uniju na međunarodnoj sceni, na primer kod pregovaranja u cilju sklapanja sporazuma između EU i drugih zemalja.

1. Predlaganje novih zakonskih propisa

Komisija ima 'pravo inicijative'. Drugim rečima, Komisija je jedina odgovorna za pisanje predloga za nove zakonske propise EU, koje ona zatim predstavlja Parlamentu i Savetu. Cilj tih predloga mora da bude odbrana interesa Unije i njenih građana, a ne interesa nekih pojedinačnih zemalja ili industrija.

Pre podnošenja bilo kog predloga, Komisija mora da bude svesna novih situacija i problema koji se javljaju u Evropi i mora da razmotri da li je donošenje propisa na nivou EU najbolji način da se te situacije i problemi reše. Zbog toga je Komisija u stalnom kontaktu sa širokim dijapazonom različitih interesnih grupa i dva

Postoji po jedan komesar za svaku državu EU.

savetodavna tela - Evropskim ekonomskim i socijalnim odborom i Svetom regija. Pored toga, ona uzima u obzir još i mišljenja nacionalnih skupština i vlada.

Komisija će predložiti akciju na nivou EU samo ako smatra da dati problem ne može da bude efikasnije rešen akcijom na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom planu. Ovaj pristup kojim se pitanja rešavaju na najnižem mogućem nivou naziva se 'načelo subsidiarnosti'.

Ukoliko Komisija zaključuje da je potreban zakonski propis na nivou EU, sačinice tekst predloga za koji veruje da će uspešno da razreši problem i da će se njime zadovoljiti najširi mogući skup interesa. Da bi tehnički detalji bili dobro urađeni, Komisija se konsultuje sa stručnjacima, preko raznih savetodavnih odbora i konsultativnih grupa. Ona vrlo često u tu svrhu objavljuje 'zelene' i 'bele' knjige, održava tribine, traži mišljenje građanskog društva i naručuje pripremu stručnih specijalističkih izveštaja, i često se neposredno konsultuje sa javnošću pre nego što podnese zvaničan predlog, da bi na taj način bila sigurna da ima što je moguće potpuniju sliku.

2. Sprovođenje politika i budžeta EU

Kao izvršno telo Evropske unije Komisija je odgovorna za upravljanje i sprovođenje budžeta EU. Najveći deo stvarnog trošenja vrše nacionalne i lokalne vlasti, ali Komisija je odgovorna za nadzor nad tim trošenjem – pod budnim okom Revizorskog suda. Obe ove institucije nastoje da obezbede dobro finansijsko upravljanje. Evropski parlament daje odobrenje Komisiji za realizaciju budžeta samo ako je zadovoljan nalazom iz godišnjeg izveštaja Revizorskog suda.

Pored toga, Komisija mora da izvršava odluke koje su doneli Parlament i Svet, kao što su odluke koje se odnose na zajedničku poljoprivrednu politiku, ribarstvo, energiju, regionalni razvoj, životnu sredinu, ili na omladinu i

Novčanim sredstvima EU unapređuje se telekomunikaciona infrastruktura u manje razvijenim regionima EU.

obrazovnu obuku i studentsku razmenu kao što je program Erasmus. Ona ima važnu ulogu i u politici konkurencije da bi obezbedila jednake uslove za rad poslovnih organizacija. Komisija ima pravo da zabrani spajanje kompanija ako oceni da bi to dovelo do nepoštene konkurencije. Takođe, Komisija mora da se postara da zemlje EU ne remete konkurenciju prekomernim subvencionisanjem svojih industrija.

3. Sprovođenje evropskih zakonskih propisa

Komisija deluje kao 'čuvar ugovora'. To znači da je Komisija odgovorna, zajedno sa Evropskim sudom pravde, da obezbedi propisnu primenu zakonskih propisa EU u svim državama članicama.

Ako utvrdi da neka od zemalja EU ne primenjuje zakonske propise EU, Komisija pokreće proces koji se zove 'procedura rešavanja povrede prava'. Prvi korak je da se odnosnoj vladi pošalje zvanično pismo, u kojem Komisija piše zašto smatra da je ta zemlja povredila pravo EU i daje joj rok za slanje detaljnog objašnjenja.

Ako odnosna država članica ne pruži zadovoljavajuće objašnjenje ili ne ispravi stvar, Komisija šalje drugo pismo u kojem potvrđuje da je došlo do povrede prava EU i ostavlja rok za ispravljanje povrede. Ako se odnosna država članica i pored toga ne povinuje zahtevu, Komisija prosleđuje stvar Evropskom sudu pravde na odlučivanje. Presude Suda su obavezujuće za države članice i institucije EU. U slučajevima kad država članica i dalje ne postupi shodno sudskoj odluci, Sud može da izrekne finansijske sankcije.

4. Predstavljanje EU na međunarodnoj pozornici

Evropska komisija je važan glasnogovornik Evropske unije na međunarodnom planu. Ona je glas EU na međunarodnim forumima kao što je Svetska trgovinska organizacija, u pregovorima o međunarodnom sporazumu o klimatskim promenama, Kjoto Protokolu i u važnim humanitarnim i trgovinskim partnerstvima Evropske unije sa zemljama u razvoju u Africi, na Karibima i na Pacifiku, što je poznato kao Sporazum iz Kotonua.

Pored toga, Komisija nastupa i pregovara u ime EU u oblastima u kojima su države članice združile svoj suverenitet. To se radi na osnovu prethodno postignutih sporazuma sa državama.

Kako je organizovan rad Komisije?

Predsednik Komisije odlučuje koji će komesar da bude zadužen za koju oblast politike i da viši preraspodelu njihovih odgovornosti (ukoliko bude potrebno) u toku trajanja

mandata Komisije.

Komisija se uobičajeno sastaje jednom nedeljno, obično sredom i uglavnom u Briselu. Svaku stavku sa dnevnog reda predstavlja onaj komesar koji je odgovoran za datu oblast politike a zatim ceo tim donosi zajedničku odluku o tome.

Osobije Komisije organizovano je po odeljenjima koja su poznata kao 'generalne direkcije' (GD) i 'službe' (kao što je Pravna služba). Svaka GD je odgovorna za neku konkretnu oblast politike i njome rukovodi generalni direktor koji za svoj rad odgovara jednom komesaru. Ukupnu koordinaciju rada obezbeđuje Generalni sekretarijat, koji priprema nedeljne sastanke Komisije. Njime rukovodi generalni sekretar, koji za svoj rad odgovara neposredno predsedniku.

Generalne direkcije osmišljavaju i pišu zakonske predloge, ali njihovi predlozi postaju zvanični tek kad ih na svom nedeljnom sastanku 'usvoji' Komisija. Procedura otprilike teče na ovaj način.

Na primer, uzmimo da Komisija oceni da postoji potreba za zakonskim propisom EU o sprečavanju zagađenja evropskih reka. Predlog će da napiše Generalna direkcija za zaštitu životne sredine, na osnovu obavljenih širokih konsultacija sa organizacijama koje dolaze iz evropske industrije, poljoprivrede i zaštite sredine i sa ministarstvima za zaštitu sredine iz zemalja EU. O tom nacrtu biće obavljena diskusija i sa drugim odeljenjima unutar Komisije koja su zainteresovana za ovu temu, a nacrt će da provere Pravna služba i Generalni sekretarijat.

Predsednik Evropske komisije Žoze Manuel Barozo uviđa dramatične efekte klimatskih promena koje već postoje na Grenlandu.

Kad predlog bude potpuno spreman, biće uvršten na dnevni red jedne od Komisijinih sednica. Ako najmanje 14 od ukupno 27 komesara prihvati predlog, Komisija ga usvaja i on dobija bezuslovnu podršku cele ekipe. Dokument zatim biva poslat Savetu

i Evropskom parlamentu na odlučivanje o predlogu. Komisija može posle toga da vrši izmene i dopune u smislu komentara dobijenih od ovih dvaju institucija a zatim da im vrati predlog na konačno usvajanje.

Evropski sud pravde: poštovanje zakona

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Presuđivanje u predmetima koji su predati sudu na odlučivanje.
EVROPSKI SUD PRAVDE //	Jedan sudija iz svake zemlje EU; osam generalnih pravobranilaca
PROSTEPENI SU //	Najmanje jedan sudija iz svake zemlje EU (27 od 2007.)
TRIBUNAL ZA JAVNE SLUŽBENIKE // Sedam sudija	
TRAJANJE MANDATA //	Šest godina, sa mogućnošću reizbora
ADRESA //	Boulevard Konrad Adenauer, L-2925 Luksemburg
TELEFON //	(352) 43 03-1
INTERNET ADRESA //	curia.europa.eu

naročito u slučaju tužbi koje su podneli pojedinci, kompanije i neke organizacije, i u predmetima koji se tiču zakona o konkurenciji. I ovaj sud u svom sastavu ima po jednog sudiju iz svake zemlje EU.

Tribunal javnih službenika Evropske unije presuđuje u sporovima između Evropske unije i njene javne službe. Ovaj tribunal u svom sastavu ima sedmoro sudija i pridodat je Prvostepenom sudu.

Evropski sud pravde, Prvostepeni sud i Tribunal javnih službenika imaju svaki svog predsednika kojeg među sobom biraju sudije na mandat od tri godine koji može da se ponovi. Vasilios Skouris izabran je za predsednika Evropskog suda pravde 2003. godine. Mark Jeger je sadašnji predsednik Prvostepenog suda. Pol J. Mahoni je predsednik Tribunala javnih službenika od 2005. godine.

Šta radi Sud?

Sud donosi presude u predmetima koji su mu podneti na odlučivanje. Pet najčešćih vrsta

predmeta su:

1. zahtevi za donošenje preliminarne presude;
2. tužbe zbog neizvršenja obaveze;
3. tužbe za poništaj;
4. tužbe zbog nečinjenja;
5. tužbe radi odušete.

Svaki od predmeta opisan je detaljnije u daljem tekstu.

1. Procedura za donošenje preliminarne presude

Nacionalni sudovi u svakoj zemlji EU odgovorni su da se staraju o propisnoj primeni zakonskih propisa EU u svojoj zemlji. Ali postoji rizik da bi sudovi u različitim zemljama mogli da tumače zakonske propise EU na različite načine.

Da bi se to sprečilo, postoji 'procedura za donošenje preliminarne presude'. To znači da, ako neki nacional sud iz bilo kog razloga nije siguran u pogledu tumačenja ili važenja nekog zakonskog propisa EU, on može a ponekad

većima od po troje ili petoro sudija. Sudu u njegovom radu pomaže osmoro 'generalnih pravobranilaca'. Njihova uloga je da iznesu mišljenje o predmetima predatim Sudu na odlučivanje. Oni moraju da rade javno i nepristrasno.

Sudije i generalni pravobraniloci su ljudi čija je nepristrasnost van svake sumnje. Oni poseduju kvalifikacije i stručnost koji su potrebni za imenovanje na najviše pravosudne funkcije u svojim matičnim zemljama. Oni bivaju imenovani u Evropski sud pravde zajedničkim dogovorom vlada država članica EU. Svaki sudija je imenovan na mandat od šest godina, koji se može obnoviti.

1998. godine osnovan je Prvostepeni sud, kao pomoć Evropskom sudu pravde da se izbori sa ogromnim brojem dobijenih predmeta i da pruži građanima bolju pravnu zaštitu. Ovaj sud (koji je pridodat Evropskom sudu pravde) zadužen je da presuđuje u određenim vrstama predmeta,

Evropski sud pravde Evropskih zajednica (često se pominje samo kao 'Sud') datira još od prvih ugovora EU, osnovan je Ugovorom o EZUČ iz 1952. Sedište Suda je u Luksemburgu.

Njegov zadatak je da obezbedi da zakonski propisi EU budu tumačeni i primenjeni na isti način u svim zemljama EU, tako da pravo važi podjednako za sve. Na primer, Sud vodi računa o tome da nacionalni sudovi ne donose različite presude u istim stvarima.

Sud još vodi računa o tome da države članice i institucije EU ispunе ono što zakon zahteva od njih. Sud ima moć da rešava pravne sporove između država članica EU, institucija EU, poslovnih organizacija i pojedinaca.

U svom sastavu Sud ima po jednog sudiju iz svake države članice, tako da je zastupljeno svih 27 nacionalnih pravnih sistema u EU. Međutim, u cilju efikasnosti rada, Sud vrlo retko zaseda u svom plenarnom sastavu. Sud obično zaseda kao 'Veliko veće' koje čini samo 13 sudija, ili u

Stjuardese su nekoliko puta od Evropskog suda pravde dobile presudu u svoju korist o jednakim platama i jednakim pravima.

Evropski revizorski sud: vrednost koju dobijate za svoj novac

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Provera da li se sredstva EU pravilno koriste
ČLANOVI //	Po jedan sudija iz svake zemlje EU
DŽUINA MANDATA //	Članovi se imenuju na mandat od šest godina, koji se može obnoviti
ADRESA //	12 rue Alcide de Gasperi, L-1615 Luksemburg
TELEFON //	(352) 43 98-1
INTERNET ADRESA //	eca.europa.eu

5. Tužbe radi odštete

Svako lice ili poslovna organizacija koji pretrpe štetu zbog činjenja ili nečinjenja Zajednice ili njenog osoblja mogu da podnesu tužbu Prvostepenom sudu kojom zahtevaju odštetu.

Kako je organizovan rad Suda?

Predmeti se predaju sudskoj pisarnici i za svaki predmet bivaju zaduženi jedan sudija i jedan generalni pravobranilac.

Dalja procedura ima dve faze: prva je pisana a zatim sledi usmena faza.

U prvoj fazi, sve uključene strane predaju svoje pisane podneske a sudija kojom je dođljen predmet sačinjava Izveštaj u kojem rezimira sadržinu podnesaka i pravnu osnovu predmeta.

Zatim sledi druga faza – javna rasprava. U zavisnosti od značaja i složenosti predmeta, rasprava se vodi pred sudskim većem od troje, petoro ili 13 sudija ili pred plenarnim sudskim većem. Na raspravi advokati stranaka iznose svoje argumente pred sudijom i generalnim pravobraniocem, koji mogu da im postavljaju pitanja. Generalni pravobranilac zatim daje svoje mišljenje posle kojeg sudije raspravljaju i odlučuju o predmetu i daju svoju presudu. Presuda ne mora obavezno da prati mišljenje generalnog pravobranioća.

Presude se u Sudu donose većinom glasova i objavljuju na javnoj raspravi. Izdvojena mišljenja se ne izražavaju. Odluke se objavljuju na dan kad budu donete.

Postupak pred Prvostepenim sudom je sličan, osim što u tom postupku generalni pravobranilac ne daje mišljenje.

I mora da zatraži savet od Evropskog suda pravde. Takav savet daje se u vidu 'preliminarnih presude'.

2. Tužbe zbog neizvršenja obaveze

Komisija može da pokrene ovaj postupak ako ima razloga da veruje da neka zemlja članica ne ispunjava obaveze koje ima prema zakonskim propisima EU. Isti postupak može da pokrene i neka zemlja EU.

U oba slučaja, Sud ispituje navode iz tužbe i donosi presudu. Ako se utvrdi da je optužena država članica zaista kriva, ona mora bez odlaganja da ispravi stvari. Ako Sud utvrdi da država članica nije ispoštovala donetu presudu, može da izrekne novčanu kaznu toj zemlji.

3. Tužbe za poništaj

Ako bilo koja od država članica, Savet, Komisija ili (pod izvesnim uslovima) Parlament, smatra da je neki zakonski propis EU nezakonit, imaju pravo da od Suda zatraže njegov poništaj.

Te 'tužbe za poništaj' mogu da podnesu i privatna lica koja žele da Sud poništi neki određeni zakonski propis jer on ima neposredno i štetno dejstvo na njih kao pojedince.

Ako Sud utvrdi da zakonski propis o kojem je reč nije bio propisno usvojen ili da nije propisno zasnovan na ugovorima, može da ga proglasi ništavim.

4. Tužbe zbog nečinjenja

Ugovor zahteva da Evropski parlament, Savet i Komisija donose određene odluke pod određenim okolnostima. Ako oni to ne učine, države članice, druge institucije EU i (pod određenim uslovima) pojedinci ili poslovne organizacije mogu da podnesu prigovor sudu tako da navedeno nečinjenje bude zvanično zabeleženo.

Revizorski sud osnovan je 1975. godine. Sedište suda je u Luksemburgu. Zadatak suda je da proverava da li se sredstvima EU upravlja pravilno, tako da građani Unije dobiju najveću vrednost za svoj novac. Sud ima pravo da obavi reviziju poslovanja svakog lica ili organizacije koja radi sredstvima EU.

Sud ima jednog člana iz svake zemlje EU, koje imenuje Savet na mandat od šest godina koji se može obnoviti. Članovi biraju jednog između sebe za predsednika suda na mandat od tri godine koji se može obnoviti. Iber Veber je predsednik Revizorskog suda od januara 2005. godine.

Šta radi sud?

Glavna uloga suda je da proverava da li se budžet EU pravilno realizuje – drugim rečima, da su prihodi i rashodi EU zakonito stečeni, potrošeni i evidentirani, te da obezbedi zdravo finansijsko poslovanje. Prema tome, rad ovog

suda doprinosi garancijama da sistem EU funkcioniše ekonomski, uspešno, delotvorno i otvoreno.

Da bi obavio zadatak, sud može da ispituje poslovnu dokumentaciju bilo kog lica ili organizacije koji upravljaju prihodima ili rashodima EU. On često vrši provere na licu mesta. Njegovi zaključci sadržani su u izveštajima kojima sud upozorava Komisiju i vlade država članica EU o bilo kakvom problemu.

Da bi mogao da uspešno obavija svoj zadatak, Revizorski sud mora da bude potpuno nezavisan od drugih institucija ali mora da u isto vreme održava stalne kontakte sa njima.

Jedna od njegovih ključnih funkcija je da pomaže Evropskom parlamentu i Savetu tako što će im svake godine predstaviti revizorski izveštaj o prethodnoj finansijskoj godini. Parlament detaljno razmatra izveštaj tog suda pre nego što odluči da li će ili neće prihvatiti Komisijino upravljanje budžetom. Ukoliko je

zadovoljan nalazom, Revizorski sud dostavlja Savetu i Parlamentu izjavu uverenosti da je novac evropskih građana propisno iskorišćen.

Na kraju, sud obaveštava građane o rezultatima svog rada kroz izveštaje o temama od naročitog interesa.

Kako je organizovan rad suda?

Revizorski sud ima oko 800 zaposlenih, uključujući prevodioce, administratore i revizore. Revizori su podeljeni u 'revizorske grupe'. Oni pripremaju nacрте izveštaja o kojima sud donosi odluke.

Revizori često odlaze u inspekcije drugih institucija EU, država članica i bilo koje zemlje koja je dobila pomoć od EU. Iako se rad suda u velikoj meri tiče novca za koji je odgovorna Komisija, u praksi nacionalne vlasti su te koje upravljaju sa 80% ukupne potrošnje EU.

Revizorski sud nema sopstvena zakonska ovlašćenja. Kad revizori otkriju neku prevaru ili nepravilnost, oni o tome obaveštavaju OLAF – Evropsku kancelariju za borbu protiv prevara. OLAF je služba Evropske komisije sa posebnim statusom koji joj obezbeđuje potpunu autonomiju.

Evropski ekonomski i socijalni odbor: glas građanskog društva

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Predstavlja organizovano građansko društvo
ČLANOVI //	344
DUŽINA MANDATA //	Četiri godine
SASTANCI //	Jednom mesečno u Briselu
ADRESA //	Ulica Belliard 99, B-1040 Brisel
TELEFON //	(32-2) 546 90 11
INTERNET ADRESA //	eesc.europa.eu

Osnovan 1957. godine Rimskim ugovorom, Evropski ekonomski i socijalni odbor (EESO) je savetodavno telo koje daje formalnu platformu za iskazivanje svojih gledišta o pitanjima EU predstavnicima evropskih interesnih grupa, kao što su organizacije poslodavaca i sindikata i druga tela 'organizovanog građanskog društva', na primer udruženja potrošača.

EESO ima 344 članova – što je broj koji za svaku zemlju EU približno odražava veličinu njenog stanovništva. Broj članova prema zemljama je sledeći:

Francuska, Nemačka, Italija i Velika Britanija	24
Poljska i Španija	21
Rumunija	15
Austrija, Belgija, Bugarska, Češka Republika, Grčka, Mađarska, Holandija, Portugalija i Švedska	12
Danska, Finska, Irska, Litvanija i Slovačka	9
Estonija, Letonija i Slovenija	7
Kipar i Luksemburg	6
Malta	5
Ukupno	344

Članove nominuju vlade EU ali oni su u svom poslu potpuno politički nezavisni. Oni se imenuju na mandat od četiri godine i mogu da budu ponovo imenovani na istu funkciju.

Odbor se sastaje u plenarnom zasedanju, a rasprave za sastanke priprema šest pododpora koji su poznati kao 'sekcije', gde svaka od njih radi na konkretnim oblastima politike. On bira svog predsednika i dva potpredsednika na mandat koji traje dve godine. Dimitris Dimitriadis je predsednik EESO od oktobra 2006. godine.

Ornake na ušima krava pomažu revizorima EU u vodenju evidencije gde je potrošen novac EU.

Šta radi EESO?

Evropski ekonomski i socijalni odbor ima tri glavne uloge:

- Da savetuje Evropski parlament, Savet Evropske unije i Evropsku komisiju, bilo na njihov zahtev ili na sopstvenu inicijativu;
- Da podstakne građansko društvo na snažnije uključjenje u kreiranje politike u EU;
- Da podrži ulogu građanskog društva u zemljama van EU i da im pomogne u uspostavljanju savetodavnih struktura.

Mišljenja Odbora prosleđuju se važnim institucijama - Savetu, Komisiji i Evropskom parlamentu. Odbor mora da bude konsultovan pre donošenja odluka iz oblasti ekonomske i socijalne, regionalne i politike očuvanja životne sredine. Prema tome, Odbor ima jednu od ključnih uloga u procesu donošenja odluka u Uniji. EESO je most koji spaja Uniju i njene građane i promoviše evropsko društvo koje će u većoj meri da se uključi i učestvuje u odlučivanju i time postane demokratskije.

Ko su članovi EESO?

Radeći uglavnom u svojim zemljama, članovi odbora čine tri grupe koje zastupaju: poslodavce, zaposlene i razne druge ekonomske i socijalne interese.

Grupa poslodavaca ima članove koji dolaze iz privatnog i javnog sektora industrije, malih i srednjih preduzeća, privrednih komora, trgovine na veliko i na malo, bankarstva i osiguranja, transporta i poljoprivrede.

Grupa zaposlenih predstavlja sve kategorije zaposlenih, od fizičkih radnika do direktora. Njeni članovi dolaze iz nacionalnih sindikalnih organizacija.

Grupa raznih interesa predstavlja nevladine organizacije (NVO), organizacije poljoprivrednih proizvođača, male firme, zanate i zanimanja, zadruge i neprofitna udruženja, potrošačke i ekološke organizacije, naučni i akademsku zajednicu i udruženja koja zastupaju porodicu i lica sa invaliditetom.

© Van Farys Media

Organizacije koje zastupaju interese porodice su među mnogim grupama u društvu koje svoj glas izražavaju kroz EESO.

Odbor regija: glas regionalnih i lokalnih vlasti

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Predstavlja regionalne i lokalne vlasti
ČLANOVI //	344
DUŽINA MANDATA //	Četiri godine
SASTANCI //	Brisel, pet plenarnih zasedanja godišnje
ADRESA //	Ulica Belliard 101, B-1040 Brisel
TELEFON //	(32-2) 282 22 11
INTERNET ADRESA //	cor.europa.eu

Osnovan 1994. godine Ugovorom o Evropskoj uniji, Odbor regija (OR) je savetodavno telo koje je sastavljeno od predstavnika evropskih regionalnih i lokalnih vlasti. OR mora da bude konsultovan pre nego što se u EU donesu odluke o pitanjima kao što su regionalna politika, zaštita životne sredine, kultura, obrazovanje i transport – jer je sve to domen rada lokalne i regionalne vlasti.

Odbor ima 344 članova. Broj određen za svaku zemlju EU približno odražava veličinu njenog stanovništva i iznosi:

Francuska, Nemačka, Italija i Velika Britanija	24
Poljska i Španija	21
Rumunija	15
Austrija, Belgija, Bugarska, Češka Republika, Grčka, Mađarska, Holandija, Portugalija i Švedska	12
Danska, Finska, Irska, Litvanija i Slovačka	9
Estonija, Letonija i Slovenija	7
Kipar i Luksemburg	6

Malta 5
Ukupno 344

Članovi Odbora su izabrani članovi ili važni učesnici lokalne i regionalne vlasti u svom domaćem regionu. Za članstvo u Odboru njih nominuju njihove nacionalne vlade a imenuje Savet Evropske unije na mandat u trajanju od četiri godine. Oni mogu da budu ponovo izabrani. Svaka zemlja na svoj način bira svoje članove za Odbor, ali skup mora da odrazi politički i geografski balans. Ako im prestane izborni mandat u svojoj zemlji, moraju da se povuku iz Odbora.

Postoje četiri političke grupacije: Evropska narodna partija, Partija evropskih socijalista, Alijansa liberala i demokrata za Evropu, i Unija za Evropu naroda – Evropska alijansa.

Predsednik OR bira se između članova Odbora na mandat koji traje dve godine. Mišel Delebar je izabran za predsednika Odbora 2006. godine.

Šta radi Odbor?

Uloga Odbora regija je da iznosi lokalne i regionalne stavove na zakonske propise EU. On to čini tako što podnosi izveštaje, ili 'mišljenja', u vezi sa Komisijinim predlozima.

Komisija i Savet moraju da se konsultuju sa OR pre nego što u EU budu doente odluke o stvarima koje spadaju u domen lokalne i regionalne vlasti. To može da bude politika zapošljavanja, zaštita životne sredine, obrazovanje, kultura, stručno obrazovanje i omladina, energija, transport, telekomunikacije i javno zdravlje.

Spisak ovim nije zatvoren. Komisija, Savet i Evropski parlament mogu slobodno da se konsultuju sa OR i o drugim pitanjima. Što se tiče samog Odbora, on može na sopstvenu inicijativu da usvoji mišljenja i da ih izloži Komisiji, Savetu i Parlamentu.

Kako je organizovan rad Odbora?

Svake godine Odbor regija održava pet plenarnih zasedanja, na kojima se utvrđuje opšta politika i usvajaju mišljenja.

Postoje šest 'komisija' koje prate različite oblasti politike i pripremaju mišljenja o kojima će se na plenarnim zasedanjima voditi debata.

Evropska investiciona banka: finansiranje ekonomskog razvoja

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Finansira ekonomski razvoj
ČLANOVI //	Države članice EU
ADRESA //	Upravni odbor – 28, Izvršni odbor – 9 100, Bulevar Konrad Adenauera, L-2950 Luksemburg
TELEFON //	(352) 43 79-1
INTERNET ADRESA //	www.eib.org

Pristup stručnoj obuci i celoživotnom učenju širom Evrope je primarna briga Odbora regija.

Evropska investiciona banka (EIB) osnovana je 1958. godine Rimskim ugovorom. Njena glavna uloga je da daje zajmove za projekte od evropske važnosti, kao što su železničke i putne veze, aerodromi ili planovi očuvanja životne sredine. Pored toga, ona obezbeđuje finansiranje za ulaganje malih preduzeća u EU i za ekonomski razvoj u zemljama kandidatima i nerazvijenim zemljama u svetu.

Filip Mejštat je predsednik EIB od januara 2000. godine.

Šta radi Banka?

EIB je samofinansirajuća institucija koja ne posluje zarad profita, i nezavisna je od budžeta EU. Ona se finansira uzimanjem pozajmica na finansijskim tržištima. Deoničari Banke - države članice Evropske unije - zajednički su uložile osnivački kapital Banke, pri čemu je doprinos svake zemlje ponaosob odrazio njenu ekonomsku snagu unutar Unije.

Ova podrška koju pružaju države članice daje

EIB najvišu moguću kreditnu sposobnost(AAA) na tržištima kapitala, na kojima Banka zbog toga može da podiže veoma visoke iznose kapitala pod vrlo konkurentnim uslovima. To zauzvrat omogućava Banci da vrši ulaganja u projekte od javnog interesa koji inače ne bi uspeali da obezbede novac - ili bi morali da se pozajmljuju daleko skuplje.

Projekti u koje Banka vrši ulaganja vrlo se pažljivo biraju.

Njeni prioriteti u EU su da podrži:

- jedinstvo i spajanje,
- mala i srednja preduzeća,
- ekološku održivost,
- inovacije,
- razvoj trans-evropskih putnih mreža, i
- održivo, konkurentno i sigurno snabdevanje energijom.

Izvan EU, EIB podržava politiku EU za razvoj i saradnju u zemljama kandidatima i zemljama potencijalnim kandidatima, zemljama oko Mediterana i u istočnoj Evropi (uključujući Rusiju) koje su obuhvaćene politikom EU za susjedne zemlje, i u zemljama u Africi, na Karibima, na Pacifiku, u Aziji i Latinskoj Americi. Davanje pozajmica tim zemljama usmereno je na:

- razvoj privatnog sektora,
- razvoj infrastrukture,
- bezbednost snabdevanja energijom, i
- ekološku održivost.

Na kraju, EIB je većinski deoničar u Evropskom investicionom fondu, sa kojim zajedno čini 'EIB grupu'. Fond ulaže u početni preduzetnički kapital i daje garancije za mala i srednja preduzeća. On ne daje neposredne pozajmice poslovnim organizacijama niti vrši direktna ulaganja u firme. Umesto toga, Fond radi preko banaka i drugih finansijskih posrednika, dajući im garancije kojima obezbeđuju svoje pozajmice date malim firmama.

Fond je aktivan u državama članicama Evropske unije i u zemljama koje su kandidati za članstvo.

Kako je organizovan rad Banke?

EIB je autonomna institucija. Ona samostalno donosi svoje odluke o uzimanju i davanju zajmova na osnovu odlika svakog posebnog projekta i prilika koje su na ponudi na finansijskom tržištu. Ona svake godine podnosi izveštaj o svim svojim aktivnostima.

Banka saraduje sa institucijama EU. Na primer, njeni predstavnici učestvuju u odborima Evropskog parlamenta, dok predsednik EIB prisustvuje na sastancima Saveta na kojima se okupljaju ministri za ekonomiju i finansije zemalja EU.

→ Odbor guvernera sastoji se od ministara (obično ministara finansija) iz svih država

članica. On utvrđuje opštu u politiku Banke za davanja zajmova, usvaja završni račun i godišnji izveštaj, ovlašćuje Banku da finansira projekte van EU i donosi odluke o povećanju kapitala.

→ Odbor direktora odobrava poslove uzimanja i davanja zajmova i vodi računa o propisnom upravljanju EIB. Odbor se sastoji od 28 direktora – po jednog nominuje svaka država članica EU a jednog Evropska komisija.

→ Izvršni odbor je stalno izvršno telo Banke. On vodi svakodnevno poslovanje EIB. Izvršni odbor ima devet članova.

Evropska centralna banka: upravljanje evrom

OSNOVNI PODACI

ULOGA //	Da održava stabilnost cena u evrozoni i vodi monetarnu politiku
ČLANOVI //	Upravni odbor - 19, Generalni odbor - 29, Izvršni odbor - 6
ADRESA //	Kaiserstrasse 29, D-60311 Frankfurt na Majni
TELEFON //	(49) 691 34 40
INTERNET ADRESA //	www.ecb.eu

Evropska centralna banka (ECB) osnovana je 1998. godine. Njeno sedište je u Frankfurtu (Nemačka). Njen posao je da upravlja evrom - jedinstvenom monetom u EU i da čuva stabilnost cena za više od dve trećine građana EU koji koriste evro za valutu. ECB je još odgovorna za postavljanje okvira i sprovođenje monetarne politike u evrozoni.

Da bi ispunila svoju ulogu, ECB saraduje sa 'Evropskim sistemom centralnih banaka' (ESCB). Zemlje koje su do sad usvojile evro kao valutu zajedno čine 'evrozonu'. Centralne banke tih zemalja, zajedno sa Evropskom centralnom bankom, čine ono što zovemo 'Evrosistem'.

ECB je potpuno nezavisna u svom radu. Ni ECB, ni nacionalne centralne banke u sklopu ESCB, ni bilo koji član njihovih organa sa pravom odlučivanja ne mogu da traže ni da prihvate uputstva za rad od bilo kog drugog tela. Institucije EU i vlade zemalja EU moraju da poštuju ovo načelo i ne smeju da pokušavaju da utiču na ECB niti na nacionalne centralne

banke.

Žan-Klod Triše je predsednik ECB od novembra 2003. godine.

Šta radi Banka?

Jedan od glavnih zadataka ECB je da održava stabilnost cena u evrozoni, tako da kupovna moć evra ne bude umanjena inflacijom. ECB nastoji da obezbedi da godišnji rast potrošačke korpe bude manji iako blizu 2% u srednjeročnom periodu.

Ona to uspeva tako što utvrđuje referentne kamatne stope na osnovu analize ekonomskih i monetarnih tokova. Ona podiže kamatne stope ako želi da zauzda inflaciju i smanjuje ih ako proceni da je rizik od inflacije ograničen.

Evropska investiciona banka pozajmila je novac Češkoj Republici za boju zaštitu od poplava.

Kako je organizovan rad Banke?

Izvršni odbor ECB odgovoran je za sprovođenje monetarne politike, koju utvrđuje Upravni odbor (u daljem tekstu), i za davanje instrukcija za rad nacionalnim centralnim bankama. Pored toga, Odbor priprema sastanke Upravnog odbora i zadužen je da vodi svakodnevne poslove ECB.

U sastavu Odbora su predsjednik ECB, potpredsjednik i još četiri člana, a svi su oni imenovani na osnovu zajedničkog dogovora predsjednika ili premijera zemalja u evrozoni. Članovi Izvršnog odbora imenuju se na mandat u trajanju od osam godina koji se ne može obnoviti.

Upravni odbor je najviše telo Evropske

centralne banke za donošenje odluka. Njega čine šestoro članova Izvršnog odbora i guverneri centralnih banaka zemalja evrozone. Njegovim radom predstava predsjednik ECB. Njegov prevashodni zadatak je da određuje monetarnu politiku evrozone i, naročito, da utvrđuje kamatne stope po kojima komercijalne banke mogu da dobiju novac od ECB.

U sastavu Generalnog odbora su predsjednik i potpredsjednik ECB i guverneri centralnih banaka svih 27 država članica EU. Generalni odbor daje doprinos savetodavnoj i koordinacionoj funkciji rada ECB i pomaže u pripremi daljeg proširenja evrozone.

Evropski ombudsman: istraživanje vaših pritužbi

OSNOVNI PODACI

ULOGA // Da otkriva slučajeve loše uprave i predlaže rešenja

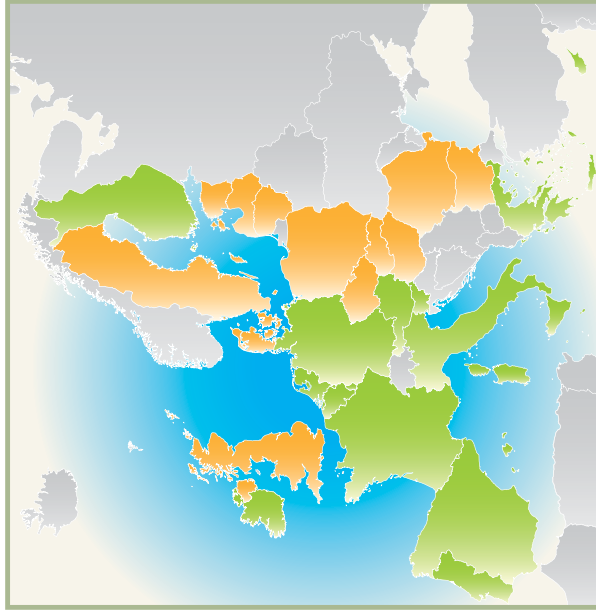
DUŽINA MANDATA // Pet godina, može se obnoviti

ADRESA // 1, Avenue du Président Robert Schuman, B.P. 403

F-67001 Strasbourg

TELEFON // (33) 388 17 23 13

INTERNET ADRESA // ombudsman.europa.eu

Zemlje EU koje koriste evro od januara 2008: Austrija, Belgija, Kipar, Francuska, Nemačka, Grčka, Irska, Luksemburg, Italija, Holandija, Portugalija, Slovenija i Španija.
Zemlje EU koje ne koriste evro: Bugarska, Češka Republika, Danska, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Poljska, Slovačka, Švedska i Velika Britanija.

Pozicija Evropskog ombudsmana uvedena je Ugovorom o Evropskoj uniji iz 1992. godine. Ombudsman deluje kao posrednik između građana i vlasti EU. On ima pravo da od građana, poslovnih i drugih organizacija u EU i od bilo koga ko živi ili ima registrovanu firmu u nekoj zemlji EU prima pritužbe i sprovodi istragu u vezi sa time.

Ombudsmana bira Evropski parlament na mandat od pet godina koji se može obnoviti, što odgovara zakonodavnom mandatu Parlamenta. Nikiiforos Diamanduros preuzeo je funkciju Evropskog ombudsmana u aprilu 2003. godine i na tu funkciju ponovo izabran januara 2005. godine na mandat od pet godina.

Šta radi Ombudsman?

Ombudsman ispituje slučajeve 'loše uprave' u institucijama i telima Evropske unije. 'Loša uprava' znači lošu administraciju ili njene propuste – drugim rečima, slučajeve u kojima neka institucija propusti da postupi u skladu

sa zakonom, ili kad ne poštuje načela dobre uprave, ili krši ljudska prava. Neki od primera su:

- nepravličnost u radu,
- diskriminacija,
- zloupotreba vlasti,
- nepostojanje ili uskraćivanje informacija,
- bespotrebno odugovlačenje,
- nepropisne procedure.

Ombudsman sprovodi istrage na osnovu pritužbi ili na sopstvenu inicijativu. On radi potpuno nezavisno i nepristrasno. On ne traži niti prihvata instrukcije od bilo koje vlade ili organizacije.

Kako mogu da podnesem svoju pritužbu Ombudsmanu?

Ako želite da se žalite zbog loše uprave neke institucije ili tela EU, prvo treba da stupite u kontakt sa odnosnom institucijom ili telom redovnim kanalima i da pokušate da ih navedete da isprave situaciju.

Ako vam taj pokušaj ne uspe, možete da se požalite Evropskom ombudsmanu.

Svoju pritužbu Ombudsmanu morate da podnesete u roku od dve godine od dana saznanja za akt loše uprave. Morate jasno da predstavite sebe, instituciju ili telo na koje se žalite i problem zbog kojeg se žalite. Imate pravo da zatražite da vaša pritužba ostane poverljiva.

Za praktična uputstva o načinu na koji možete da podnesete pritužbu, posetite internet stranicu Ombudsmana: ombudsman.europa.eu

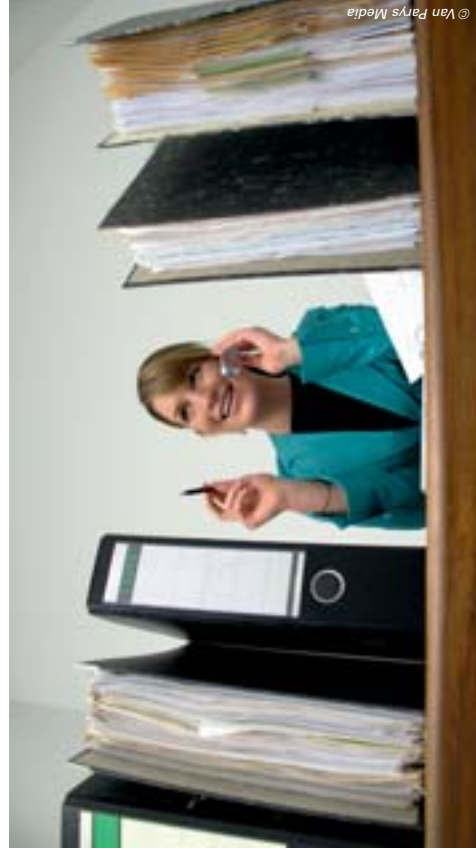
Kakav rezultat mogu da očekujem?

Ako Ombudsman ne može da postupi po pritužbi - na primer, ako je predmet već u sudskom postupku - on će se potruditi da vas posavetuje koje drugo telo može da vam pomogne.

Da bi rešio vaš problem, možda će biti potrebno da Ombudsman jednostavno obavesti odnosnu instituciju ili telo. Ako problem ne bude rešen u toku postupka raspitivanja, Ombudsman će pokušati da pronađe prijateljsko rešenje koje će da ispravi situaciju i da vas zadovolji.

Ako to ne uspe, Ombudsman može da donese preporuke za rešavanje stvari. Ako odnosna institucija ne prihvati njegove preporuke, on može da podnese poseban izveštaj Evropskom parlamentu tako da Parlament može da preduzme svaku političku akciju koju proceni potrebnom.

Svake godine, Ombudsman predstavlja Evropskom parlamentu izveštaj o svom ukupnom radu.

© Van Parys Media

Ukoliko se vašem predmetu ne pridaje odgovarajuća pažnja, Ombudsman je tu da pomogne.

Evropski nadzornik za zaštitu podataka: Zaštita vaše privatnosti

OSNOVNI PODACI

ULOGA // Da zaštiti lične podatke koje obrađuju institucije EU

DUŽINA MANDATA // Pet godina, može se obnoviti

ADRESA // Ulica Wiertz 60, MO 63, B-1047 Brisel

TELEFON // (32-2) 283 19 00

INTERNET ADRESA // edps.europa.eu

Pozicija Evropskog nadzornika za zaštitu podataka (ENZP) ustanovljena je 2001. godine. Odgovornost ENZP je da se stara da institucije i tela EU poštuju pravo na privatnost prilikom obrade ličnih podataka.

Šta radi ENZP?

Kad institucije i tela EU obrađuju lične podatke o nekom licu na osnovu kojih se to lice može prepoznati, moraju da poštuju pravo na privatnost tog lica. ENZP vodi računa da oni tako postupe.

'Obrada podataka' obuhvata radnje kao što su prikupljanje podataka, njihovo beleženje i čuvanje, kasnije uzimanje radi konsultacija, njihovo slanje ili stavljanje na raspolaganje drugim licima, kao i njihovo blokiranje, brisanje ili uništavanje.

Postoje stroga pravila u pogledu privatnosti koja važe za te radnje. Na primer, institucijama i telima EU u načelu nije dopušteno da obrađuju

© Bilderbox

ENZP proverava da li postoje zloupotrebe prava na ličnu privatnost kada se uzimaju otisci prstiju ilegalnih imigranata i azilantata.

lične podatke koji otkrivaju nečije rasno ili etničko poreklo, političko mišljenje, verska ili filozofska uverenja ili članstvo u sindikatu.

ENZP saraduje sa službenicima za zaštitu podataka u svakoj instituciji i telu EU da bi se time obezbedila primena pravila koja važe za privatnost podataka.

ENZP daje savete o svim stvarima koja se tiču obrade ličnih podataka, kako za njihovu obradu koja se viši u institucijama i telima EU, tako i u pogledu predloga novih zakona. On saraduje sa nacionalnim organima za zaštitu u zemljama EU i sa drugim učesnicima na ovom polju.

Piter Johan Hastinks imenovan je 2004. godine za Evropskog nadzornika za zaštitu podataka.

Kako može da vam pomogne ENZP?

Ako imate razloga da verujete da su neka institucija ili telo EU narušili vaše pravo na privatnost, trebalo bi prvo da se obratite ljudima koji su odgovorni za obradu. Ako niste zadovoljni ishodom, treba da se obratite nadležnom službeniku za zaštitu podataka (njihova imena mogu se naći na internet stranici ENZP). Možete da se obratite Evropskom nadzorniku za zaštitu podataka, koji će da ispita vašu pritužbu i da vas obavesti o ishodu istrage što je pre moguće.

Na primer, ENZP može da naredi odnosno instituciji ili telu da ispravi, blokira, izbriše ili uništi lične podatke koji su bili nezakonito obrađeni.

Ako niste zadovoljni njegovom odlukom, možete da prenesete stvar Evropskom sudu pravde.

Agencije

Agencije nisu institucije EU: to su tela osnovana nekim konkretnim zakonskim propisom EU sa zadatkom da obavljaju određene zadatke. Nemaju sve agencije EU reč 'agencija' u svom zvaničnom nazivu: umesto toga mogu da se zovu, na primer, centar, fondacija, institut, uprava ili kancelarija.

Agencija Zajednice za kontrolu ribolova (CFCA)

Lokacija: Vigo, Španija (privremeno sedište: Brisel, Belgija) ec.europa.eu/cfca/index_en.htm

Ova agencija promovise i koordinira efikasno i jednoobrazno pridržavanje pravila zajedničke politike u ribarstvu, konkretno u pogledu zaštita prirodnih rezervi ribe.

Kancelarija Zajednice za biljne vrste (CPVO)

Lokacija: Anžer, Francuska
www.cpvo.europa.eu

CPVO upravlja sistemom prava na biljnu raznovrsnost, što je ekvivalent za patent za nove biljne vrste. Oni su zaštićeni na 25 ili 30 godina, u zavisnosti od vrste biljaka.

Izvršna obrazovna, audiovizuelna i kulturna agencija (EACEA)

Lokacija: Brisel, Belgija
eacea.ec.europa.eu

Ova agencija upravlja praktičnim aspektima programa EU koji finansiraju programe za omladinu, studente i nastavno osoblje kao i za kulturne i medijske aktivnosti.

Eurojust

Lokacija: Hag, Holandija
eurojust.europa.eu

Eurojust (evropravda) pomaže islednicima i tužiocima iz cele EU da rade zajedno u borbi protiv prekograničnog kriminala. Ona igra ključnu ulogu u razmeni informacija i iznučenju.

Evropska agencija za upravljanje operativnom koordinacijom na spoljnim granicama država članica EU (Frontex)

Lokacija: Varšava, Poljska
frontex.europa.eu

Frontex pomaže zemljama EU u sprovođenju pravila EU o doslednoj kontroli spoljnih granica i vraćanju ilegalnih imigranata u njihove zemlje porekla.

Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR)

Lokacija: Solun, Grčka
ear.europa.eu

EAR upravlja programima EU koji pružaju pomoć za rekonstrukciju ekonomskog i društvenog razvoja u ratom oštećenim zemljama u regionu Balkana.

Evropska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (OSHA)

Lokacija: Bilbao, Španija
osha.europa.eu

Ova agencija objedinjuje fond znanja i informacija o zdravlju i sigurnosti na radu i upoznaje javnost sa time, sa naglaskom na stvaranju kulture delotvorne prevencije.

Evropska agencija za vazduhoplovnu bezbednost (EASA)

Lokacija: Köln, Nemačka
easa.europa.eu

EASA promovise najviše moguće standarde bezbednosti i zaštite životne sredine u civilnoj avijaciji EU i izdaje uverenja za avione i avionske delove.

Evropski centar za razvoj stručne obuke (Cedefop)

Lokacija: Solun, Grčka
cedefop.europa.eu

Centar unapređuje razvoj stručnog obrazovanja i obuke. To je centar stručnosti za širenje znanja i podršku u kreiranju politike.

Evropski centar za prevenciju i nadzor nad bolestima (ECDC)

Lokacija: Stokholm, Švedska
ecdc.europa.eu

ECDC prepoznaje, procenjuje i daje informacije o postojećim ali i nadolazećim opasnostima po ljudsko zdravlje od zaraznih bolesti, kao što su grip, SARS i HIV/AIDS.

Evropska agencija za hemijske proizvode (ECHA)

Lokacija: Helsinki, Finska
ec.europa.eu/echa

Agencija upravlja tehničkim, naučnim i administrativnim aspektima sistema REACH, koji je sistem registracije hemijskih proizvoda u EU.

Evropska agencija za bezbednost (EDA)

Lokacija: Brisei, Belgija
eda.europa.eu

EDA pomaže unapređenje povezanosti umesto usitnjavanja evropskih kapaciteta za odbranu i bezbednost, što obuhvata naoružanje i opremu, istraživanje i operacije.

Evropska agencija za životnu sredinu (EEA)

Lokacija: Kopenhagen, Danska
eea.europa.eu

EEA pruža informacije kreatorima politike i javnosti, koje pomažu promovisanju održivog razvoja i poboljšanju životne sredine u Evropi.

Evropska uprava za bezbednost hrane (EFSA)

Lokacija: Parma, Italija
efsa.europa.eu

Ova Uprava pruža Komisiji i javnosti nezavisne naučne savete o ispravnosti hrane i rizicima u lancu ishrane "od farme do kašike".

Evropska zadužbina za unapređenje uslova života i rada (Eurofound)

Lokacija: Dablin, Irska
eurofound.europa.eu

Zadužbina je središte za distribuciju informacija o pitanjima socijalne politike, uključujući zapašljavanje i uslove života, industrijske odnose i partnerstva, i socijalnu povezanost.

Evropska nadzorna uprava za globalni navigacioni satelitski sistem (GSA)

Lokacija: Brisei, Belgija (privremeno sedište)
ec.europa.eu/transport/gsa

Ova agencija upravlja evropskim navigacionim satelitskim programima (to su Galileo i EGNOS), koji omogućavaju Evropi sopstvene resurse u najsavremenijoj tehnologiji na ovom polju.

Evropski institut za rodnu jednakost

Lokacija: Vilnius, Litvanija

Ovaj novi institut promovise rodnu jednakost, uključujući uvođenje rodnog pitanja u glavne tokove, i daje podršku za borbu protiv discriminacije.

Evropska agencija za pomorsku bezbednost (EMSA)

Lokacija: Lisabon, Portugalija
emsa.europa.eu

EMSA pruža Komisiji i zemljama EU tehničke i naučne savete o načinima na koje mogu da poboljšaju bezbednost i sigurnost na moru i spreče zagađenje mora.

Evropska agencija za ocenu medicinskih proizvoda (EMA)

Lokacija: London, Velika Britanija
ema.europa.eu

EMA daje savete Komisiji kad su ljudski i veterinarski lekovi spremni za prodaju na tržištima EU. Ona prati pojavu propratnih efekata i pruža naučno zasnovane savete.

Evropski centar za praćenje lekova i narkomanije (EMCDDA)

Lokacija: Lisabon, Portugalija
emcdda.europa.eu

Centar je izvor objektivnih, pouzdanih i uporedivih informacija o drogama i zavisnosti od droga kako bi mogao da pomogne kreatorima politike da utvrde zajedničke probleme i ciljeve.

Evropska agencija za sigurnost mreža i informacija (ENISA)

Lokacija: Iraklion (Krit), Grčka
enisa.europa.eu

ENISA pomaže da informacione mreže i podaci koje one sadrže budu sigurni, kroz prikupljanje informacija, analizu rizika, upoznavanje javnosti sa problematikom i promocijom najbolje prakse.

Evropska policijska akademija (CEPOL)

Lokacija: Bramshil, Velika Britanija
cepol.net

Na akademiji se obučavaju viši policijski zvaničnici EU i pripremaju se programi obuke za zvaničnike srednjeg ranga, sa posebnim naglaskom na borbu protiv prekograničnog kriminala.

Evropska policijska služba (Europol)

Lokacija: Hag, Holandija
www.europol.europa.eu

Europol ima za cilj da poboljša delotvornost i saradnju organa za sprovođenje zakona u zemljama EU u njihovoj borbi protiv međunarodnog organizovanog kriminala.

Evropska agencija za železnice (ERA)

Lokacija: Ljil Valensjen, Francuska
www.era.europa.eu

Ova agencija radi na zajedničkom pristupu sigurnosti železničkog saobraćaja i opštim standardima za međusobnu operativnu spojivost železnica, što će da omogući u celosti integrisanu mrežu unutar EU.

Evropska zadužbina za stručno obrazovanje (ETF)

Lokacija: Turin, Italija
etf.europa.eu

ETF pomaže u poboljšanju stručne obuke u zemljama izvan EU, uglavnom oko Mediterana, u Istočnoj Evropi i Rusiji.

Agencija Evropske unije za osnovna prava (FRA)

Lokacija: Beč, Austrija
fra.europa.eu

Ova agencija prikuplja i distribuira objektivne i uporedive informacije o stvarima koje se tiču osnovnih prava i daje savete o unapređenju tih prava. To mogu da budu razizam i ksenofobija ali i druga fundamentalna prava.

Institut Evropske unije za studije bezbednosti (EUISS)

Lokacija: Pariz, Francuska
www.iss-eu.org

Institut ima za cilj da stvori zajedničku evropsku kulturu bezbednosti, obogati stratešku debatu i sistematizuje promoviše bezbednosne interese Unije.

Satelitski centar Evropske unije (EUSC)

Lokacija: Torehon de Ardoz, Španija
www.eusc.europa.eu/

Centar prikuplja i analizira podatke i slike dobijene sa posmatračkih satelita kao podršku prioritetima i humanitarnim aktivnostima spoljne i bezbednosne politike EU.

Izvršna agencija za program javnog zdravlja (PHEA)

Lokacija: Luksemburg
ec.europa.eu/phea

PHEA upravlja praktičnim detaljima programa koje finansira EU a odnose se na projekte javnog zdravlja i rezultate šalje kreatorima politike i važnim činiocima javnog zdravlja.

Ustanova za usklađivanje na unutrašnjem tržištu (zaštitni znak i dizajn) (OHIM)

Lokacija: Alikante, Španija
www.oami.europa.eu

Ustanova vrši registraciju zaštitnih znakova i dizajna. Isti zatim bivaju važeći u celoj EU. Ovaj sistem postoji zajedno sa domaćim sistemima registracije u pojedinačnim zemljama EU.

Prevodilački centar za tela Evropske unije (CDT)

Lokacija: Luksemburg
cdt.europa.eu

Centar pruža prevodilačke usluge za specijalizovane agencije EU.

Evropska komisija

Kako funkcioniše Evropska unija
 Vaš vodič za institucije EU

Luksemburg: Kancelarija za Ured za službene publikacije evropskih zajednica

2007 — 46 pp. — 16,2 x 22,9 cm

ISBN 978-92-79-11299-7

Evropska unija (EU) je jedinstvena. Ona nije savezna država kao što su Sjedinjene Američke Države jer zemlje koje su njene članice ostaju nezavisne suverene nacije. Niti je neka čisto međuvladina organizacija kao što su Ujedinjene nacije, jer njene članice ipak zadržuju svoj suverenitet - i time zauzvrat dobijaju daleko veću kolektivnu snagu i uticaj nego što imaju kad nastupaju pojedinačno.

One zadržuju svoj suverenitet tako što donose zajedničke odluke preko zajedničkih institucija kao što su Evropski parlament, kojeg su izabrali građani EU, i Savet, koji predstavlja nacionalne vlade. One donose odluke na osnovu predloga dobijenih od Evropske komisije, koji predstavljaju interese EU kao celine. Ali šta tačno svaka od tih institucija radi? Kako saraduju? Ko je odgovoran za šta?

Ova brošura daje odgovore jasnim i jednostavnim rečnikom. Ona, pored toga, daje kratak pregled agencija i drugih tela koje su uključena u rad Evropska unije. Njen cilj je da vam bude koristan vodič kroz postupke odlučivanja u EU.

© Van Parys Media

Evropska agencija za vazduhoplovnu bezbednost radi kako bi letenje učinila sigurnijim i održivijim u smislu životne sredine.

Ostale informacije o Evropskoj uniji

Na internetu

Informacije na svim službenim jezicima Evropske unije dostupne su na internet stranici Evrope: europa.eu

Posetite nas

Širom Evrope postoje na stotine lokalnih EU info centara. Adresu Vama najbližeg centra možete pronaći na sledećoj internet stranici: europedirect.europa.eu

Pozovite ili pišite nam

EUROPE DIRECT je telefonska služba koja pruža odgovore na Vaša pitanja o Evropskoj uniji. Službi se možete obratiti putem besplatnog telefona na broj: 00 800 6 7 8 9 10 (ili za pozive izvan EU - na broj telefona čija se upotreba naplaćuje: (32-2) 299 96 96) ili putem elektronske pošte na: europedirect.europa.eu

Čitajte o Evropi

Publikacije o EU su samo jedan klik daleko i nalaze se na internet stranici Knjižare EU: bookshop.europa.eu

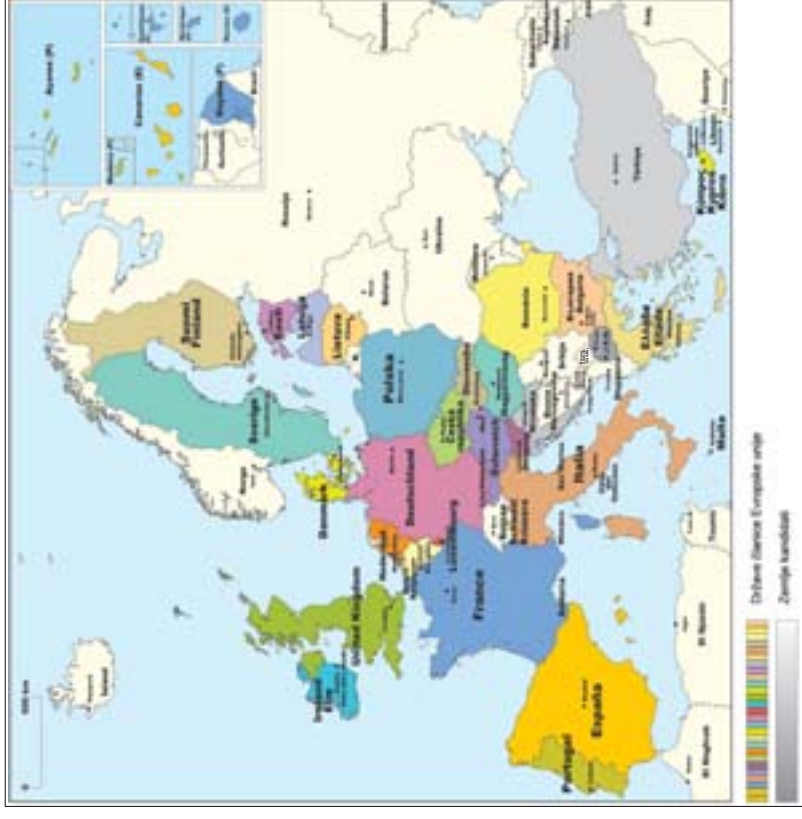

Informacije i brošure o Evropskoj uniji takođe možete dobiti u:

Kancelariji za vezu Evropske komisije na Kosovu

Ul. Kosovo 1, (PO. Box 331)
Priština, Kosovo
Tel.: +381 38 5131 200
Faks: +381 38 5131 305
Internet: www.delprn.ec.europa.eu
E-mail: ec-liaison-office-kosovo@ec.europa.eu

Evropska unija

Kako funkcionira Evropska unija

Vaš vodič za institucije EU

JU-81-08-517-SR-C

SR

Evropska unija (EU) je jedinstvena. Ona nije savezna država kao što su Sjedinjene Američke Države jer zemlje koje su njene članice ostaju nezavisne suverene nacije. Niti je neka čisto međuvladina organizacija kao što su Ujedinjene nacije, jer njene članice ipak združuju svoj suverenitet - i time zauzvrat dobijaju daleko veću kolektivnu snagu i uticaj nego što imaju kad nastupaju pojedinačno.

One združuju svoj suverenitet tako što donose zajedničke odluke preko zajedničkih institucija kao što su Evropski parlament, kojeg su izabrali građani EU, i Savet, koji predstavlja nacionalne vlade. One donose odluke na osnovu predloga dobijenih od Evropske komisije, koji predstavljaju interese EU kao celine. Ali šta tačno svaka od tih institucija radi? Kako saraduju? Ko je odgovoran za šta?

Ova brošura daje odgovore jasnim i jednostavnim rečnikom. Ona, pored toga, daje kratak pregled agencija i drugih tela koja su uključena u rad Evropska unije. Njen cilj je da vam bude koristan vodič kroz postupke odlučivanja u EU.

Publications Office
Publications.europa.eu

